

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen: bondgenoot of sparringpartner? Een onderzoek naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders op afstand.

Peeters, Milou

Citation

Peeters, M. (2022). *Politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen: bondgenoot of sparringpartner?: Een onderzoek naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders op afstand.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3279065>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen: bondgenoot of sparringpartner?

Een onderzoek naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van
bestuurders op afstand.

Universiteit Leiden

Masterthesis

Naam: Milou Peeters

Studentnummer: s3040410

Mail: m.l.peeters@umail.leidenuniv.nl

Begeleider: Prof. dr. Yesilkagit

Datum: 04-01-2022

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling	5
1.3 Theoretische relevantie	7
1.4 Maatschappelijke relevantie	8
1.5 Benadering van het onderzoek	8
1.6 Structuur / leeswijzer	9
2. Theoretisch kader	10
2.1 Literatuurreview	10
2.2 Reflectie literatuur	11
2.3 Conceptueel model	12
3. Methoden en technieken.....	16
3.1 Operationalisering onderzoeksvraag	16
3.2 Analysebenadering	17
3.3 Dataverzameling	18
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	19
4. Resultaten	21
4.1 Resultaten analyse dataset	21
4.2 Toetsing H1	24
4.3 Toetsing H2	26
4.4 Conclusie toetsing hypothesen	32
4.5 Beantwoording hoofdvraag	33
5. Conclusie	34
5.1 Samenvatting	34
5.2 Theoretische reflectie	35
5.3 Generaliseerbaarheid	37

5.4 Vervolgonderzoek	38
5.5 Aanbevelingen en relevantie voor de maatschappij	39
Literatuurlijst	40
Appendix	43
Bijlage 1.....	43
Bijlage 2.....	45

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Jeroen Dijsselbloem, voormalig minister van Financiën en voorzitter van de Eurogroep, werd in april 2019 benoemd tot voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. De Onderzoeksraad voor Veiligheid is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat na rampen, grote ongevallen of andersoortige incidenten onderzoek kan doen naar de oorzaken en gevolgen van het betreffende incident. De Onderzoeksraad voor Veiligheid valt, als zelfstandig bestuursorgaan, onder het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Onderzoeksraad voor Veiligheid, z.d.-a). Jeroen Dijsselbloem had, voor zijn benoeming tot voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, al een indrukwekkende politieke carrière doorlopen. Hij heeft (agrarische) economie aan de landbouwuniversiteit Wageningen gestudeerd. In 2012 werd hij minister van financiën in het kabinet Rutte-Asscher en in 2013 werd hij ook nog voorzitter van de Eurogroep. Uiteindelijk kwam hij in 2019 terecht bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid, waar hij voorzitter werd (Onderzoeksraad voor Veiligheid, z.d.-b). Uit de loopbaan van Jeroen Dijsselbloem blijkt dat hij veel ervaring heeft opgedaan in de politiek. Deze ervaring richt zich vooral op landbouw en financiën, terwijl de Onderzoeksraad voor Veiligheid vooral gericht is op onderzoek verrichten naar de oorzaken en gevolgen van rampen en incidenten. De professionele achtergrond van Jeroen Dijsselbloem komt niet overeen met de kerntaken van de Onderzoeksraad van de Veiligheid, waar hij wél als voorzitter is benoemd (Lewis & Waterman, 2013). Daarnaast komt de opleidingsachtergrond van Dijsselbloem ook niet overeen met de taak die hij in de Onderzoeksraad voor Veiligheid moet vervullen (Lewis & Waterman, 2013). Jeroen Dijsselbloem heeft agrarische economie gestudeerd, dit heeft verder niets te maken met de taken die hij als voorzitter binnen de Onderzoeksraad voor Veiligheid uitvoert.

Men zou zich kunnen afvragen hoe het kan dat een voormalig politicus, waarvan de professionele- en opleidingsachtergrond niet overeenkomen met de taken van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, voorzitter wordt van een zelfstandig bestuursorgaan dat belast is met zeer belangrijke taken. Zou het mogelijk kunnen zijn dat het hebben van een politieke achtergrond, zoals lidmaatmaatschap van een politieke partij, van invloed is op de kans om benoemd te worden in een bestuur van een publieke organisatie op afstand?

1.2 Probleemstelling

In de vorige paragraaf is het vraagstuk van politieke benoemingen al even kort aangestipt. De benoeming van Dijsselbloem als voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid roept namelijk de vraag op of het hebben van een politieke achtergrond invloed heeft op de kans om benoemd te worden in een bestuur van een overheidsorganisatie op afstand. Dit verschijnsel wordt ook wel politisering genoemd: de vervanging van de praktijk van benoeming, promotie, beloning en ontslag van ambtenaren op basis van verdienste door politieke overwegingen (Peters & Pierre, 2004). Politisering is een afwijking van de norm dat er een professioneel en neutraal ambtelijk apparaat is, zonder daarbij een partijpolitieke ideologie te hebben. Deze norm wordt toegeschreven aan Max Weber, die stelt dat er een professionele en neutrale bureaucratie moet zijn. Politisering staat voor een dilemma tussen neutraliteit en politieke responsiviteit. Enerzijds wenst de zittende regeringscoalitie dat ambtenaren professioneel handelen, anderzijds wenst de zittende regeringscoalitie dat hun beleidsvoorkeuren spoedig worden voorbereid en uitgevoerd. De politisering van het ambtelijk apparaat kan daarom ook gezien worden als een bewuste strategische keuze van de politiek (Peters & Pierre, 2004). In deze thesis zal er dan ook dieper worden ingegaan op politieke benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand, waar zelfstandige bestuursorganen een onderdeel van uitmaken.

Zoals in de aanleiding genoemd zijn zelfstandige bestuursorganen belast met publieke taken, die van groot maatschappelijk belang zijn en invloed kunnen hebben op de samenleving en haar burgers (Schillemans & van Thiel, 2009). Er zijn in Nederland veel zelfstandige bestuursorganen die, ver weg van de publieke belangstelling, werken aan hun publieke taken. Het feit dat zelfstandige bestuursorganen niet vaak in de publieke belangstelling staan, leidt ertoe dat ze opereren in een zekere onzichtbaarheid. Burgers weten vaak niet wat zelfstandige bestuursorganen zijn, welke taken zij uitvoeren en onder wiens verantwoordelijkheid zij vallen. Artikel 1 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen definieert een zelfstandig bestuursorgaan als ‘‘een bestuursorgaan van de centrale overheid dat bij de wet, krachtens de wet bij algemene maatregel van bestuur of krachten de wet bij ministeriële regeling met openbaar gezag is bekleed, en dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister’’ (Broeksteeg, 2018, p. 297). Het laatste deel van deze definitie, het gegeven dat een zelfstandig bestuursorgaan niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister, is interessant. De minister heeft namelijk alleen geclausuleerde bevoegdheden. Dit zijn bevoegdheden die zijn vastgelegd in de (instellings)wetten, algemene maatregelen van bestuur of ministeriële regelingen waardoor het zelfstandig bestuursorgaan is ontstaan. Dit heeft als gevolg dat zelfstandige bestuursorganen een bepaalde zelfstandigheid hebben (Meerkerk & van Thiel, 2011). Ministers

beschikken daarnaast over enkele instrumenten om hun ministeriële verantwoording waar te kunnen maken, welke opgenomen zijn in de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Deze instrumenten zijn echter beperkt, omdat de ministeriële verantwoordelijkheid voor zelfstandige bestuursorganen beperkt is (volgens de toelichting in de Kaderwet zbo's). Ministers hebben een inlichtingenrecht, het recht om in te grijpen bij taakverwaarlozing, en het recht om besluiten van het zelfstandig bestuursorgaan (achteraf) te vernietigen. Er is echter geen algemene aanwijzingsbevoegdheid en ook geen recht tot het geven van algemene beleidsregels (Van Thiel, 2001).

De beperkte ministeriële verantwoordelijkheid en de grote mate van autonomie van zelfstandige bestuursorganen leidt tot een situatie waarin de politieke achtergrond van bestuurders een rol kan gaan spelen bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen door ministers. In de meeste gevallen worden bestuurders van zelfstandige bestuursorganen benoemd door de minister van het ministerie waar het zelfstandig bestuursorgaan onder valt. Ennsner-Jedenastik (2016a) heeft, verspreid over 16 West-Europese landen, een onderzoek uitgevoerd naar de invloed van de politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Hieruit is gebleken dat de politieke achtergrond wel degelijk invloed heeft op de benoeming en dat er dus sprake is van politisering. Het voorbeeld van Jeroen Dijsselbloem lijkt erop te wijzen dat de politieke achtergrond invloed heeft gehad op zijn benoeming als voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid; zijn professionele- en opleidingsachtergrond komen immers niet overeen met de taken van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (Lewis & Waterman, 2013). Dit leidt tot de hoofdvraag van dit onderzoek:

In hoeverre speelt politieke achtergrond een rol bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen?

De literatuur die in het theoretisch kader aan bod zal komen focust zich vooral op politisering binnen het ambtelijk apparaat. Deze thesis focust zich echter op benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand en de vraag of hier sprake is van politisering. Het is belangrijk om politiseringsonderzoek niet te beperken tot overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren, maar ook te richten op benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand.

1.3 Theoretische relevantie

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van twee verschillende theoretische concepten van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b). De eerste is gebaseerd op een onderzoek naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders van 16 zelfstandige bestuursorganen, verspreid over West-Europa (Ennser-Jedenastik, 2016a). Hieruit is gebleken dat individuen met een politieke achtergrond meer kans hebben om benoemd te worden tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan dan individuen zonder politieke achtergrond. Ditzelfde onderzoek wordt in deze thesis uitgevoerd in Nederlandse context. De Nederlandse context is speciaal omdat zelfstandige bestuursorganen veel kritiek krijgen wanneer het gaat om beeldvorming: ze zouden te autonoom kunnen handelen en nemen hierbij ingrijpende beslissingen over markt en samenleving (Schillemans & van Thiel, 2009). Daarnaast heeft het theoretische relevantie om dit onderzoek uit te voeren in Nederlandse context omdat er in het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a) onderzoek is gedaan naar staten met verschillende kiesstelsels en regeringsvormen. Nederland is één van de weinige staten in dit onderzoek waar sprake is van een gedecentraliseerde eenheidsstaat met een constitutionele monarchie. Voorbeelden van staten met andere regeringsvormen zijn staten met als regeringsvorm de presidentiële republiek (Finland, Frankrijk en Zwitserland) en de parlementaire republiek (Duitsland, Ierland, Italië en Oostenrijk). Verder zijn er nog staten met doorgeschoven macht: dit zijn staten waar de federale regering een deel heeft doorgeschoven naar de regionale regeringen. Hieronder vallen België, Frankrijk, Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk (ProDemos, z.d.). Het is theoretisch relevant om dit onderzoek op de Nederlandse context toe te passen omdat zelfstandige bestuursorganen in Nederlandse bijzonder zijn vanwege hun autonome positie. Daarnaast is de Nederlandse regeringsvorm bijzonder in vergelijking met de andere landen die in het onderzoek behandeld zijn.

Het tweede onderzoek is gebaseerd op een onderzoek naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van topambtenaren in Nederland. Hierbij wordt gewerkt met vier drijfveren: ideologische afstemming, management van de coalitie, benoeming op voorkeursportefeuilles en evenredige vertegenwoordiging. Het onderzoek dat uitgevoerd wordt in deze thesis is theoretisch relevant omdat deze drijfveren, die zijn ontwikkeld om de benoeming van topambtenaren te onderzoeken, toegepast zullen worden op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen (Ennser-Jedenastik, 2016b).

1.4 Maatschappelijke relevantie

Zelfstandige bestuursorganen zijn onafhankelijk van de politiek en hebben een grote invloed op de samenleving. Wanneer zou blijken dat de politiek wel invloed uitoefent op zelfstandige bestuursorganen door middel van benoemingen komt deze onafhankelijkheid in het geding.

Zelfstandige bestuursorganen zijn door de wetgever ingesteld om uiteenlopende redenen. Zij kunnen onafhankelijk van politieke ambten handelen, uitvoering geven aan regelgeving waarvoor specifieke deskundigheid is vereist en in sommige gevallen is de uitvoering van regelgeving zo omvangrijk dat het beter is om deze uitvoering niet bij een ministerie onder te brengen (Broeksteeg, 2018). Er kan dus gesteld worden dat het ontstaan van zelfstandige bestuursorganen heeft geleid tot een nieuwe bestuurslaag, welke een hoge mate van autonomie bezit. Zelfstandige bestuursorganen zijn verantwoordelijk voor het maken van ingrijpende beslissingen in economie en samenleving, deze beslissingen hebben een grote invloed op het leven van de burgers in Nederland. De beslissingen worden gemaakt zonder veel tussenkomst van ministeries. Het is echter in Nederlandse context niet onderzocht of de politieke achtergrond van invloed is op de benoeming van bestuurders van overheidsorganisaties op afstand, waarbij in deze thesis gefocust wordt op zelfstandige bestuursorganen. Zou dit het geval zijn, en zou er dus sprake zijn van politisering, dan komen de specifieke redenen waarom zelfstandige bestuursorganen door de wetgever zijn ingesteld wellicht in het geding. Bij de Nederlandsche Bank en de Kiesraad is het bijvoorbeeld belangrijk dat er onafhankelijk van politieke ambten gehandeld kan worden en de uitvoering van sociale verzekeringen is zo omvangrijk dat deze is ondergebracht bij de Sociale Verzekeringsbank (Broeksteeg, 2018).

1.5 Benadering van het onderzoek

Dit onderzoek is als volgt opgezet: de eerste fase van het onderzoek bestaat uit het opstellen van een dataset. Deze dataset bestaat uit de bestuurders van 63 zelfstandige bestuursorganen, dit zijn er in totaal 306. Deze 306 bestuurders zijn nageetrokken op professionele achtergrond, politieke achtergrond en opleidingsachtergrond. De dataset geeft een globaal beeld van wat voor soort mensen er in het bestuur van zelfstandige bestuursorganen zitten en op basis van dit beeld kunnen ook al voorzichtige uitspraken en voorspellingen gedaan worden.

In de tweede fase van het onderzoek wordt dieper ingegaan op de politieke achtergrond van de bestuurders. Uit de dataset is gebleken dat 38 bestuurders lid zijn van een politieke partij. In de tweede fase van het onderzoek zal dus ook verder in worden gegaan op deze 38 bestuurders. Door middel van de data uit de dataset en verdiepende deskresearch wordt

onderzocht of de politieke achtergrond van invloed is op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en hiermee wordt dus ook antwoord gegeven op de hoofdvraag.

1.6 Structuur / leeswijzer

In het volgende hoofdstuk komt het theoretisch kader aan bod. In het theoretisch kader wordt als eerste ingegaan op de bestaande literatuur rondom het onderwerp van dit onderzoek. Vervolgens wordt in paragraaf twee de keuze onderbouwd voor de literatuur die in dit onderzoek toegepast en getoetst gaat worden. Hierna volgt in paragraaf drie het conceptueel model van dit onderzoek. In deze paragraaf worden de onderzoekshypothesen toegelicht.

In hoofdstuk drie wordt dieper ingegaan op de methoden en technieken. In paragraaf twee wordt de hoofdvraag geoperationaliseerd. Vervolgens komt de analysebenadering aan bod. In paragraaf drie wordt de dataverzameling behandeld en in paragraaf vier wordt gesproken over de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek.

Hoofdstuk vier is een empirisch hoofdstuk, in dit hoofdstuk komen hypothese 1 en 2 aan bod. In dit hoofdstuk wordt onderzocht of er sprake is van ideologische afstemming bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en of er sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen (Ennsner-Jedenastik, 2016b).

Tot slot volgt hoofdstuk vijf, dit is de conclusie. Dit hoofdstuk begint met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen, gevolgd door een theoretische reflectie. Hierbij wordt antwoord gegeven op de vraag welke implicaties dit onderzoek heeft voor de wetenschap. In paragraaf drie wordt ingegaan op de generaliseerbaarheid van dit onderzoek: welke beperkingen zijn er? Vervolgens komen in paragraaf vier ideeën voor vervolgonderzoek aan bod. Dit onderzoek wordt afgesloten met aanbevelingen en relevantie voor de maatschappij en bestuurspraktijk.

2. Theoretisch kader

2.1 Literatuurreview

Er is, vooral in het buitenland, veel onderzoek gedaan naar politisering en de invloed van het hebben van een politieke achtergrond binnen het ambtelijk apparaat. Christensen, Klemmensen & Opstrup (2014) hebben bijvoorbeeld een onderzoek uitgevoerd naar politisering en de vervanging van topambtenaren in de Deense ambtenarij. Uit de analyse van de onderzoekers is gebleken dat de kans, om als topambtenaar vervangen te worden, is toegenomen. Binnen de centrale overheid is er geen bewijs voor politisering gevonden, bij de lokale overheid ligt dit echter anders. De kans om als lokale ambtenaar vervangen te worden, neemt toe wanneer er een nieuwe burgemeester wordt benoemd, die een andere partij vertegenwoordigt en die de meerderheid bezit, maar ook wanneer er een nieuwe burgemeester uit dezelfde partij wordt benoemd. Deze resultaten worden door de onderzoekers geïnterpreteerd als bewijs dat ambtenaren worden benoemd op verdienste en dat politieke uitvoerders gebruik wensen te maken van hun bevoegdheid om een bepaalde beslissingsruimte te hebben bij het aanwijzen van vervangende ambtenaren (Christensen et al., 2014). Uit dit onderzoek is dus gebleken dat er geen sprake is van politisering bij de benoeming van ambtenaren in Denemarken.

Ook Ebinger, Veit & Fromm (2019) hebben onderzoek gedaan naar politisering binnen het ambtelijk apparaat. Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van interviews met 40 voormalige ambtenaren van ministeriële departementen op federaal en staatsniveau in Duitsland. Het onderwerp van het onderzoek van Ebinger et al. (2019) lijkt veel op het onderzoek dat in deze thesis uitgevoerd gaat worden: er is namelijk ingegaan op de vraag of de partijpolitieke achtergrond van ambtenaren invloed heeft op hun besluitvorming. Hierbij is uitgegaan van twee concepten van loyaliteit: ontvankelijkheid en verantwoordelijkheid. Uit het onderzoek is gebleken dat ambtenaren met een politieke achtergrond zich noch ontvankelijker, noch verantwoordelijker gedragen dan ambtenaren zonder politieke achtergrond. Deze bevindingen liggen niet in een lijn met de veronderstellingen die er waren over dit onderwerp en vragen dus ook om vervolgonderzoek.

Ennser-Jedenastik (2016b) heeft onderzoek gedaan naar de politisering binnen de (top)ambtenarij in Nederland. Hierbij is hij uitgegaan van vier motieven die er kunnen zijn voor partij politisering binnen het ambtelijk apparaat: ideologische afstemming, management van de coalitie, benoeming op voorkeursportefeuilles en evenredige vertegenwoordiging. Uit zijn onderzoek is gebleken dat er in de Nederlandse ambtenarij sprake is van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging. Ennser-Jedenastik (2016b) geeft dus drijfveren

voor partijpolitieke benoemingen en komt tot de conclusie dat er wel degelijk sprake is van partijpolitieke benoemingen in het ambtelijk apparaat.

Ook Van Thiel (2013) heeft onderzoek gedaan naar politisering binnen het Nederlands ambtelijk apparaat. Van Thiel (2013) geeft aan dat er een hoge mate van politieke partijlidmaatschap is onder Nederlandse ambtenaren, maar dat zij zich laten leiden door beleidskwesties en overeenstemming en niet door hun persoonlijke overtuigingen. Ministers gebruiken benoemingen om een representatief ambtelijk apparaat te creëren door ambtenaren van verschillende politieke achtergronden te benoemen. Dit komt overeen met de Nederlandse bestuurstraditie van consensus zoeken. Hierna komt Van Thiel (2013) uit bij een grijs gebied: politieke invloed op benoemingen wordt door iedereen ontkend, echter blijken politieke partijen in praktijk zeer geïnteresseerd in het benoemingsproces en proberen zij benoemingen te beïnvloeden. Dit kan echter alleen indirect, het benoemen van topambtenaren is immers een taak van de minister. Daarnaast heeft de komst van New Public Management de mogelijkheden om politieke invloed op benoemingen uit te oefenen nog meer verkleind (Van Thiel, 2013).

Ennsner-Jedenastik (2016a) heeft onderzoek gedaan naar politisering binnen zelfstandige bestuursorganen. Het onderzoek gaat over de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en is uitgevoerd in meer dan 100 zelfstandige bestuursorganen, verspreid over 16 West-Europese landen. In dit onderzoek zijn meer dan 700 bestuurders opgenomen. De conclusie van dit onderzoek is dat individuen, die banden hebben met een politieke partij, meer kans hebben om benoemd te worden in het bestuur van een zelfstandig bestuursorgaan dan individuen zonder banden met een politieke partij. Des te meer formele onafhankelijkheid er is in het zelfstandig bestuursorgaan, des te hoger de kans op een partijpolitieke benoeming (Ennsner-Jedenastik, 2016a).

2.2 Reflectie literatuur

In de literatuurreview zijn verschillende politiseringsonderzoeken aan bod gekomen die ingaan op overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren, door te kijken naar de invloed van de politieke achtergrond op de benoeming van topambtenaren (bijv. binnen ministeries). Uit het onderzoek dat uitgevoerd is in Denemarken (Christensen et al., 2014) en Duitsland (Ebinger et al., 2019) is gebleken dat er in deze landen geen sprake is van politisering bij de benoeming van topambtenaren. Ennsner-Jedenastik (2016b) komt voor de benoeming van de Nederlandse topambtenaren tot een andere conclusie: hij stelt dat er sprake is van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging. Van Thiel (2013) geeft aan dat politieke partijen wel geïnteresseerd zijn in het benoemingsproces en hier graag invloed op zouden willen

uitoefenen, maar dat dit bijna niet mogelijk is omdat de minister de benoemingen doet. Wat opvalt aan al deze onderzoeken naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming, is dat er politiseringsonderzoek is uitgevoerd dat zich beperkt tot overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren. Er wordt bijna niet ingegaan op benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand. Alleen het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a) gaat in op de benoemingen van bestuurders bij overheidsorganisaties op afstand. De vraag die hierbij naar voren komt is wat het betekent voor onze bestuurskundige inzichten dat politiseringsonderzoek zich vooral beperkt tot overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren en minder op benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand.

Het valt dus op dat er weinig onderzoek is gedaan naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders van overheidsorganisaties op afstand. Ennser-Jedenastik (2016a) is één van de weinigen die dit onderzoek heeft uitgevoerd voor zelfstandige bestuursorganen in West-Europa. Daarom is er in deze thesis voor gekozen om het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a) op te nemen: in deze thesis wordt namelijk hetzelfde onderzocht, maar dan in Nederlandse context. Ook is ervoor gekozen om het onderzoek over mogelijke drijfveren tot partijpolitieke benoemingen van topambtenaren in Nederland (Ennser-Jedenastik, 2016b) op te nemen. Dit onderzoek is namelijk toegepast in Nederlandse context en hieruit is gebleken dat er wel degelijk sprake is van politisering. Het is zeer interessant om uit te zoeken of dit ook het geval is voor de benoeming van zelfstandige bestuursorganen. Het doel van deze thesis is om, met behulp van de theorieën van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b) de bestuurskundige inzichten rondom politiseringsonderzoek te verbreden, door ook in te gaan op politisering bij benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand.

2.3 Conceptueel model

De hoofdvraag die in dit onderzoek beantwoord gaat worden is de volgende: in hoeverre speelt politieke achtergrond een rol bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen? Hierbij is de politieke achtergrond van de minister de onafhankelijke variabele en de politieke achtergrond van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen de afhankelijke variabele. Bij deze hoofdvraag zijn ook twee hypothesen opgesteld, welke beiden gerelateerd zijn aan de onderzoeken van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b).

Het eerste onderzoek waarop ingegaan wordt is het onderzoek dat Ennser-Jedenastik (2016a) gedaan heeft naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. De conclusie van dit onderzoek is dat individuen, die banden hebben met een politieke partij, meer kans hebben om benoemd te worden in het

bestuur van een zelfstandig bestuursorgaan. Ennser-Jedenastik (2016a) geeft in zijn onderzoek dus antwoord op de volgende vraag: *‘Brengt het hebben van politieke ervaring een grotere kans met zich mee om geselecteerd te worden tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan?’*. In deze thesis wordt antwoord gegeven op dezelfde vraag. De beantwoording van deze vraag komt tot stand met gebruik van de theorie waarin Ennser-Jenastik (2016b) ingaat op de drijfveren die plaatsvinden bij de benoeming van topambtenaren in Nederland.

Hypothese H1 & H2 zijn gebaseerd op het onderzoek dat Ennser-Jedenastik (2016b) gedaan heeft naar de drijfveren die schuilgaan achter de benoeming van topambtenaren in Nederland. De conclusie van dit onderzoek is dat er bij de benoeming van topambtenaren in Nederland sprake is van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging. Dit betekent dat er sprake is van politisering binnen de benoeming van topambtenaren. Omdat er in Nederlandse context sprake is van twee drijfveren, wordt deze deelvraag opgedeeld in twee hypothesen. H1 en H2 zijn gebaseerd op de conclusie van Ennser-Jedenastik (2016b) en luiden als volgt:

H1: lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan

H2: lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.

De afhankelijke variabele van beide hypothesen is de politieke benoeming. De onafhankelijke variabele van H1 is de politieke kleur van de minister die de bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan heeft benoemd (of in de periode van benoeming minister was, in het geval de benoeming plaats heeft gevonden door een andere autoriteit). De onafhankelijke variabele van H2 bestaat uit het aandeel Kamerzetels van partijen in de Tweede Kamer in Kabinet Rutte 3, en dan in het bijzonder het aandeel Kamerzetels van de partij waar de benoemde bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan lid van is.

Om te onderzoeken of er sprake is van een politieke benoeming zal er, met gegevens uit de dataset, gekeken worden welke bestuurders lid zijn van een politieke partij en dus een politieke achtergrond hebben. Er zijn verschillende soorten politieke benoemingen mogelijk, deze worden uiteengezet in tabel 1. De verschillende soorten politieke benoemingen worden onder de tabel verder toegelicht.

	<i>Partijlidmaatschap minister</i>	
<i>Partijlidmaatschap bestuurder zelfstandig bestuursorgaan</i>	Ja	Nee
Ja	<p>Indien de minister en benoemde bestuurder lid zijn van dezelfde politieke partij is er sprake van een politieke benoeming. De term die hierbij hoort is bondgenoot.</p> <p>Indien de minister en benoemde bestuurder geen lid zijn van dezelfde partij kan er nog steeds sprake zijn van een politieke benoeming. Dit komt voor wanneer lidmaatschap van een politieke partij belangrijk wordt geacht, bijvoorbeeld voor het ervaren van politieke sensitiviteit. De term die hierbij hoort is sparringpartner.</p>	Indien een partijloze minister een bestuurder benoemt die wel lid is van een politieke partij, kan er sprake zijn van een politieke benoeming wanneer er een wens is van de coalitiepartijen om een zogenoemde ‘watchdog’ in het bestuur van een zelfstandig bestuursorgaan te hebben.
Nee	Er is geen sprake van een politieke benoeming	Er is geen sprake van een politieke benoeming.

Tabel 1: Mogelijke soorten politieke benoemingen binnen zelfstandige bestuursorganen

De begrippen ‘bondgenoot’ en ‘sparringpartner’ zijn in de inleiding al even kort aangestipt. Wanneer een minister een bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt die lid is van dezelfde politieke partij, is er sprake van een bondgenoten-relatie. Ennser-Jedenastik (2016b) noemt dit het *ally principle*: dit houdt in dat politieke medestanders benoemd worden op plaatsen die voor de minister van belang zijn. Uit het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016b) is naar voren gekomen dat ministers topambtenaren benoemen die lid zijn van dezelfde politieke partij om controle over het ministerie te krijgen. In deze thesis zal onderzocht worden of dit ook het geval is bij het benoemen van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en dus ook of er sprake is van een bondgenoten-relatie.

Het komt ook voor dat een minister een bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt die lid is van een andere partij. In dit geval kan er nog steeds sprake zijn van een politieke benoeming: de minister kan er namelijk voor kiezen om een persoon met een politieke

achtergrond te benoemen omdat de minister een lidmaatschap van een politieke partij belangrijk vindt. Een mogelijke reden voor het belangrijk achten van een politieke achtergrond kan zijn dat de minister het belangrijk vindt dat de bestuurder beschikt over politieke sensitiviteit en de politiek-bestuurlijke context in bepaalde situaties kan aanvoelen ('t Hart, 2014). In het geval van een benoeming waarbij minister en bestuurder beiden lid zijn van een verschillende politieke partij, kan er sprake zijn van een sparringpartner-relatie. Sparringpartners voeren tweezijdige, interactieve gesprekken met elkaar om zo tot inzichten of beslissingen te komen. Ze overleggen met elkaar en geven elkaar tegengas en opbouwende kritiek.

Een laatste mogelijke politieke benoeming kan plaatsvinden wanneer een partijloze minister een bestuurder benoemt die wel lid is van een politieke partij. In dit geval vindt de politieke benoeming dan niet plaats vanuit de minister, maar vanuit een wens van de coalitiepartijen om invloed uit te blijven oefenen op een bestuursorgaan. Ennser-Jedenastik (2016b) gebruikt in zijn artikel hiervoor de term 'watchdog'. Dit houdt in dat coalitiepartijen bestuurders van eigen partij willen benoemen om zo controle te kunnen uitoefenen. De bestuurder fungeert dan als een waakhond (Ennser-Jedenastik, 2016b). Het komt echter tegenwoordig in Nederland niet vaak voor dat er een partijloze minister benoemd wordt (Brand, 2015).

3. Methoden en technieken

3.1 Operationalisering onderzoeksvraag

Zoals eerder genoemd is de afhankelijke variabele van H1 & H2 de politieke benoeming. De onafhankelijke variabele van H1 is de politieke kleur van de minister die de bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan heeft benoemd (of in de periode van benoeming minister was, in het geval de benoeming plaats heeft gevonden door een andere autoriteit). De onafhankelijke variabele van H2 bestaat uit het aandeel Kamerzetels van partijen in de Tweede Kamer in Kabinet Rutte 3, in het bijzonder het aandeel Kamerzetels van de partij waar de benoemde bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan lid van is.

Bij iedere bestuurder, van de zelfstandige bestuursorganen die in dit onderzoek betrokken zijn, is in de dataset nagegaan of hij/zij een achtergrond in de politiek heeft. Hieraan is vervolgens een code gegeven. Uit de dataset kan dus gehaald worden of een bestuurder politiek actief is geweest en in welke functie en hoedanigheid. De afhankelijke variabele is in beide hypothesen ‘de politieke benoeming’. De politieke achtergrond van alle bestuurders is opgenomen in de dataset, evenals de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. In dit geval is 1+1 niet 2: een benoeming tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan en het hebben van een politieke achtergrond, betekent niet automatisch dat er ook sprake is van een politieke benoeming. Een antwoord op de vraag of er sprake is van een politieke benoeming kan alleen gegeven worden door verder in te gaan op de gegevens in de dataset en deze te onderbouwen en uit te breiden met een verdiepende deskstudy. Uit deze analyse van de dataset en een verdiepende deskstudy zal blijken dat er verschillende soorten politieke benoemingen zijn. Zie voor deze verschillende soorten en de uitleg daarvan tabel 1.

De onafhankelijke variabele van H1 is de politieke kleur van de minister die de bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan benoemd heeft. Deze variabele is opgenomen als code in de dataset en kan dus geoperationaliseerd worden door gebruik te maken van de gegevens uit de dataset.

De onafhankelijke variabele van H2 bestaat uit het aantal Kamerzetels van partijen in de Tweede Kamer in Kabinet Rutte 3, in het bijzonder het aantal Kamerzetels van de partij waar de benoemde bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan lid van is. In de dataset is opgenomen tot welke partij de benoemde bestuurder hoort, maar niet hoeveel Kamerzetels deze partij in de Tweede Kamer in Kabinet Rutte 3 had. Om dit te achterhalen zal er, naast het gebruiken van de dataset, een verdiepende deskstudy gedaan moeten worden. Daarnaast moet worden achterhaald of de verdeling van Kamerzetels tussen partijen in Kabinet Rutte 3 in

verhouding is met het aantal partijen dat ‘vertegenwoordigd’ wordt door de benoemde bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Dit kan alleen maar eerlijk vergeleken worden door benoemde bestuurders te betrekken die benoemd zijn in dezelfde periode als dat Kabinet Rutte 3 heeft geregeerd. Dit betekent dat voor deze hypothese alleen de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen meegenomen worden die benoemd zijn tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021. Dit is namelijk de periode dat Kabinet Rutte 3 geregeerd heeft. Uit de dataset komt naar voren dat het dan om 31 bestuurders van zelfstandige bestuursorganen gaat. Deze 31 bestuurders worden dus meegenomen bij het beantwoorden van H2.

3.2 Analysebenadering

Er wordt in dit onderzoek deductief geredeneerd: dit betekent dat er theorie wordt toegepast op een casus (Punch, 2000). In het geval van dit onderzoek wordt er met name gebruik gemaakt van twee theorieën: het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a) dat ingaat op de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van bestuurder van zelfstandige bestuursorganen en het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016b) dat ingaat op de drijfveren die plaatsvinden bij de benoeming van topambtenaren in Nederland. De hypothesen in dit onderzoek zijn vooral gebaseerd op het onderzoek naar drijfveren die plaatsvinden bij de benoeming van topambtenaren in Nederland. In dit onderzoek worden deze drijfveren echter getest op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen.

In dit onderzoek is ervoor gekozen om geen gebruik te maken van een statistische toets bij de analyse van H1 en H2. De reden hiervoor is het kleine aantal politieke benoemingen. Uit de dataset is namelijk gebleken dat slechts 38 van de 306 onderzochte bestuurders van zelfstandig bestuursorganen een politieke achtergrond hebben. Bij het analyseren van H2 is de onderzochte populatie nog kleiner: hierbij gaat het om 31 van de 306 onderzochte bestuurders die een politieke achtergrond hebben en in een bepaalde periode zijn benoemd. Er is in dit onderzoek ervoor gekozen om de analyse niet via een statistische toetsing te laten gaan omdat er maar een klein aantal benoemingen plaats heeft gevonden waarbij de bestuurder een politieke achtergrond heeft (38 van de 306). Dit betekent dat er maar een klein aantal positieven naar voren komt uit de dataset. Een zero-inflated model zou laten zien dat er 38 keer een 1 (een bestuurder met een politieke achtergrond en een mogelijke politieke benoeming) tegenover 268 keer een 0 (een bestuurder zonder politieke achtergrond en geen politieke benoeming) zou staan (Zuur & Ieno, 2016). Dit zijn te weinig positieven om een statistische toets op uit te voeren. De gegevens die bij de analyse van H1 en H2 naar voren komen zullen, in plaats van statistisch

getoetst, geïnterpreteerd worden om vervolgens uitspraken over het aannemen of verwerpen van H1 en H2 te kunnen doen, alsmede over de hoofdvraag van dit onderzoek.

De aanpak van dit onderzoek is als volgt: in hoofdstuk 4 wordt er ingegaan op H1 en H2. Vervolgens wordt er, met behulp van de gegevens die naar voren zijn gekomen bij het onderzoeken of er sprake is van H1 & H2, een antwoord gegeven op de hoofdvraag. In hoofdstuk 5 volgen een samenvatting, theoretische implicaties en aanbevelingen voor de toekomst.

3.3 Dataverzameling

Zoals beschreven in paragraaf 3.1 is de analysebenadering van dit onderzoek kwantitatief. De meeste data dat voor dit onderzoek gebruikt wordt, is verkregen uit de dataset. Deze dataset is opgesteld door 7 studenten die allen onderdeel zijn van de capstone ‘benoemingen bij ZBO’s’. De gegevens in de dataset zijn verzameld door middel van deskresearch. Een overzicht van de variabelen uit de dataset die gebruikt zijn voor de analyse van H1 en H2 kunt u vinden in de appendix in bijlage 1 (tabel 2).

H1 kan volledig beantwoord worden met de informatie die verzameld is in de dataset. Voor H1 moet namelijk onderzocht worden wat de politieke kleur is van de minister die de bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan benoemd heeft. Deze data zijn opgenomen als code in de dataset, hiervoor is een verdiepende deskstudy niet nodig.

Om antwoord te kunnen geven op H2 is een verdiepende deskstudy wél nodig. Zoals eerder aangegeven moet onderzocht worden wat de verdeling was van Kamerzetels in Kabinet Rutte 3 tussen de partijen en hoe deze verdeling zich verhoudt tot de vertegenwoordiging van partijen waaraan de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen zijn verbonden. Om deze verhouding te achterhalen wordt gebruik gemaakt van een verdiepende deskstudy die ingaat op het aantal Kamerzetels in Kabinet Rutte 3. De dataset kan wel gebruikt worden om te achterhalen wat de politieke achtergrond is van bestuurders die benoemd zijn in de periode dat Kabinet Rutte 3 heeft geregeerd (26 oktober 2017 tot en met 15 januari 2021). Uit de dataset blijkt dat het hierbij gaat om 31 bestuurders van zelfstandige bestuursorganen die in deze categorie vallen.

Uiteindelijk zal er dus een antwoord gegeven worden op de hoofdvraag met gebruik van data uit de dataset, in combinatie met data die verzameld is door middel van een verdiepende deskstudy (Punch, 2000).

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Door het begrip ‘validiteit’ te behandelen, wordt ingegaan op de vraag of daadwerkelijk gemeten wordt wat beoogd wordt te meten. De vraag die hierbij gesteld kan worden is: *‘Is de manier waarop ik mijn onderzoek in de praktijk heb uitgevoerd, ook werkelijk de beste manier om mijn hoofdvraag te beantwoorden?’*. Is in dit onderzoek het juiste instrument gebruikt om te onderzoeken of er daadwerkelijk sprake van politisering is bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen (Punch, 2000)? Bij de beantwoording van H1 & H2 wordt gebruik gemaakt van een onderzoek dat ingaat op de drijfveren die er zijn bij de benoeming van topambtenaren in Nederland (Ennser-Jedenastik, 2016b). Deze drijfveren zijn dus eerder gebruikt bij de benoeming van topambtenaren, niet bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Toch komt de strekking van het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016b) en het onderzoek in deze thesis overeen: er wordt namelijk onderzocht of de politieke achtergrond van personen invloed heeft op de kans om benoemd te worden tot bestuurder van, in dit geval, een zelfstandig bestuursorgaan en in het geval van het onderzoek van Ennser-Jedanastik (2016b) bestuurder van een ministerie.

Naast de theorieën die in deze thesis toegepast worden, zegt de manier van onderzoek doen ook iets over de validiteit van een thesis. Voor deze thesis is een dataset opgesteld, welke bestaat uit informatie verzameld via deskresearch. Om verder in te kunnen gaan op de hypothesen die gesteld worden, wordt er ook nog verdiepende deskresearch gedaan. Deze manier van data verzamelen is de juiste om te onderzoeken of er sprake is van politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Wanneer er data verzameld zou zijn via interviews met ministers en bestuurders zouden er waarschijnlijk maatschappelijk gewenste antwoorden worden gegeven: ministers gaan namelijk niet toegeven dat de politieke achtergrond van een persoon van invloed is geweest op zijn/haar benoeming. De positie van zelfstandige bestuursorganen in Nederland is er één waar vaak kritiek op geuit wordt, toegeven dat er sprake is van politisering zou deze kritiek nog meer opvoeren.

Zoals bij de operationalisering van de onderzoeksvraag al aangegeven is, betekent het gegeven dat iemand die benoemd wordt tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan en een politieke achtergrond heeft niet automatisch dat er sprake is van een politieke benoeming. In tabel 1 komen verschillende soorten politieke benoemingen aan bod. Wanneer een benoeming tot één van deze categorieën hoort (bondgenoot, sparringpartner, waakhond), wordt er in deze thesis vanuit gegaan dat er sprake is van een politieke benoeming. Echter moet hierbij wel vermeld worden dat niet met 100% zekerheid gezegd kan worden dat de intentie er ook

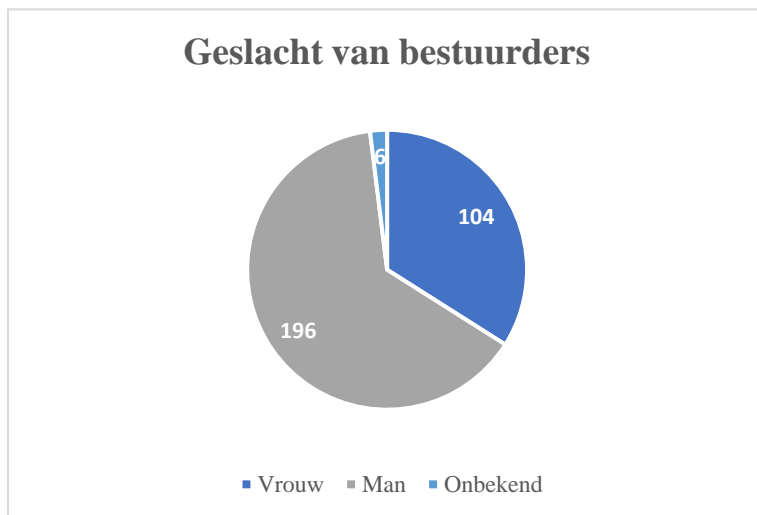
daadwerkelijk was bij de minister om een politieke benoeming te doen. Dit kan iets afdoen aan de validiteit van dit onderzoek (Punch, 2000).

De vraag over de betrouwbaarheid van het onderzoek gaat over hoe consistent een methode iets meet. Het is hierbij van belang dat de uitkomsten hetzelfde zijn als het onderzoek nog een keer op exact dezelfde wijze wordt uitgevoerd. Hierbij wordt eerst gekeken naar het verzamelen van de data in de dataset. De dataset bestaat uit 63 zelfstandige bestuursorganen, waarbij er 306 bestuurders zijn nagetrokken op professionele achtergrond, politieke achtergrond en opleidingsachtergrond. Er is dus sprake van een grote dataset met veel informatie, welke is samengesteld door 7 verschillende onderzoekers. Deze 7 personen zitten allen in dezelfde thesis-capstone en gebruiken de data uit de dataset voor het schrijven van hun eigen thesis. Omdat er door verschillende personen zoveel informatie is verzameld, kan het zijn dat de data anders zou zijn wanneer het onderzoek nog een keer wordt uitgevoerd. Sommige data uit de dataset is namelijk gebaseerd op eigen interpretatie, bijvoorbeeld de vraag of de professionele en academische achtergrond van een bestuurder overeenkomt met de doelstellingen van het zelfstandig bestuursorgaan. Echter, de data die gebruikt wordt voor deze thesis is niet van eigen interpretatie afhankelijk. Het gaat hierbij namelijk om de vraag of de bestuurder lid is van een politieke partij en dus een politieke achtergrond heeft, en tot welke partij de minister, die de bestuurder heeft benoemd, hoort. Dit is een kwestie van opzoekwerk, waarbij geen eigen interpretatie mogelijk of nodig is. Het is natuurlijk altijd mogelijk dat er een foutje wordt gemaakt bij het opzoeken van data en dit is ook niet geheel uit te sluiten, maar de aard van de informatie die benodigd is voor deze thesis maakt het dat de betrouwbaarheid van de data hoog is (Punch, 2000).

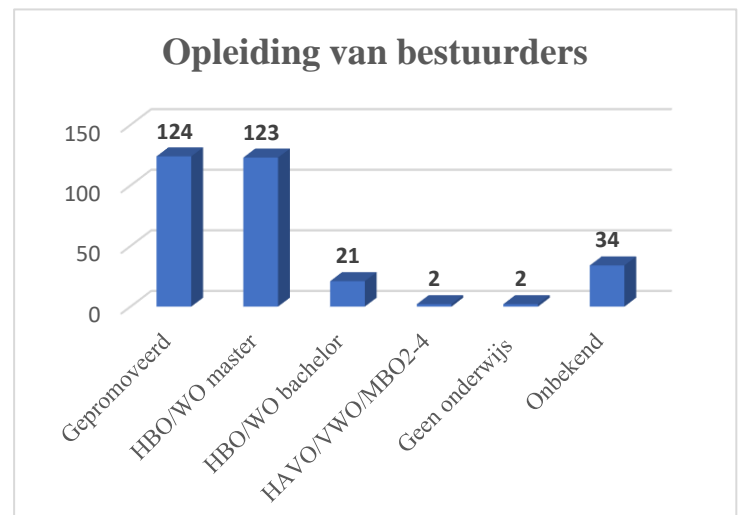
4. Resultaten

4.1 Resultaten analyse dataset

In de dataset staat veel informatie over de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Denk bijvoorbeeld aan naam, leeftijd, geslacht, start- en eindtermijn van de bestuursfunctie, politieke achtergrond, professionele achtergrond, opleidingsachtergrond, nevenwerkzaamheden, etc. Niet alle informatie die verzameld is in de dataset zal benodigd zijn om H1 en H2 te kunnen toetsen en vervolgens een antwoord te kunnen geven op te onderzoeksvraag. Het is echter wel relevant om in deze paragraaf met tabellen en grafieken te laten zien welke data opgenomen is in de dataset. Op deze manier krijgt de lezer een globaal beeld van de 306 onderzochte bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Het is goed om hierbij te vermelden dat in de data niet altijd alle 306 bestuurders terugkomen omdat er in sommige gevallen geen informatie beschikbaar was.

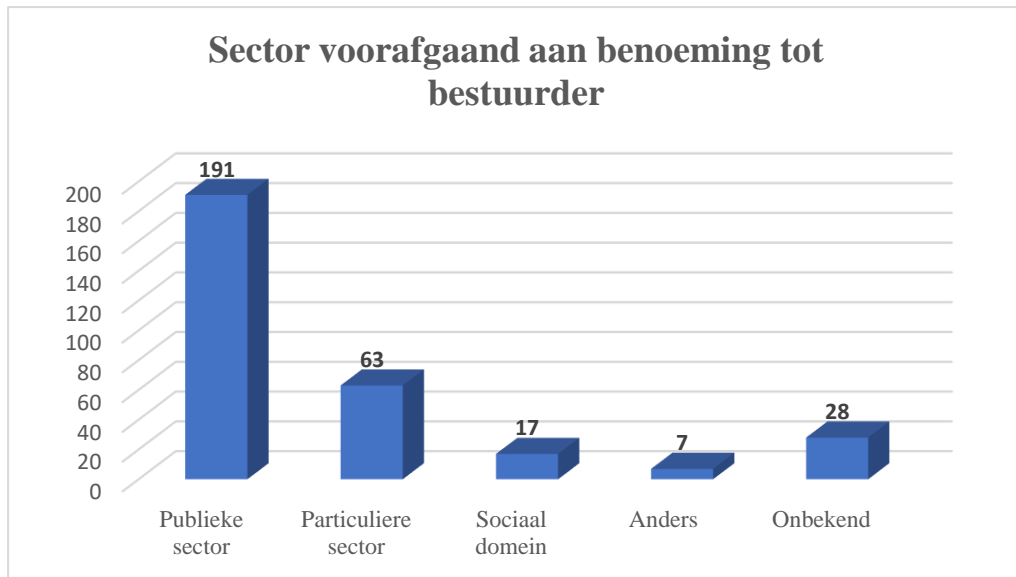
Grafiek 1: geslacht van de onderzochte bestuurders van de zbo's

Grafiek 2: opleidingsniveau van de onderzochte bestuurders van de zbo's

Zoals te zien is in grafiek 1 en 2, is ongeveer tweederde van de onderzochte bestuurders man en hebben de meeste bestuurders een hoog opleidingsniveau genoten. Het overgrote deel van de bestuurders is gepromoveerd of heeft een HBO/WO master gedaan.

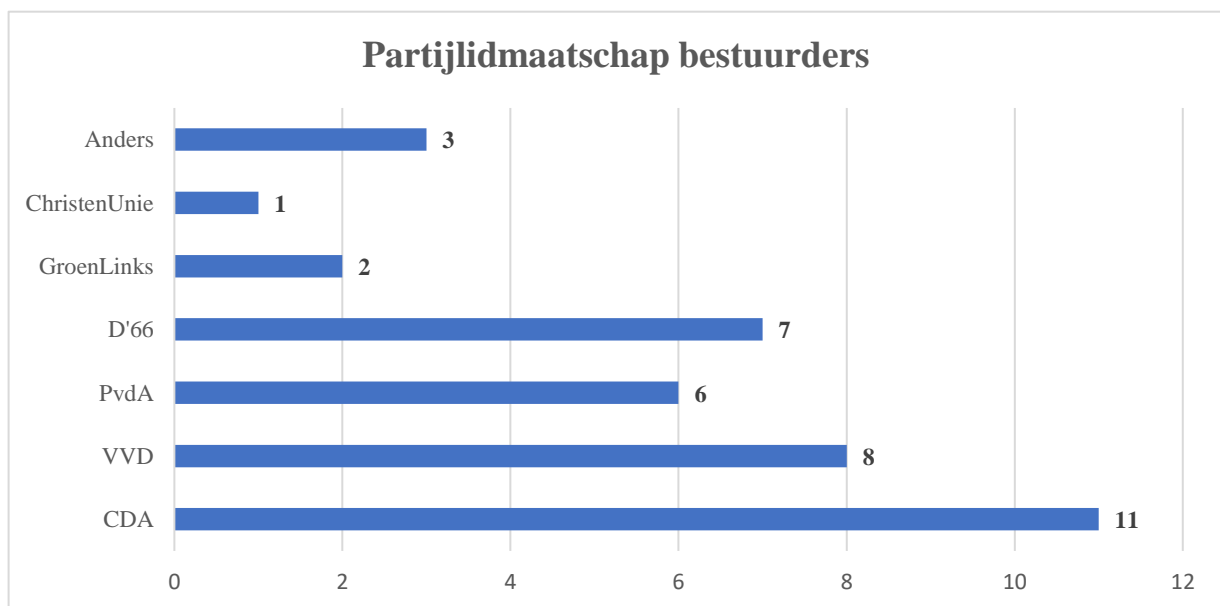
Verder is het nog interessant om te laten zien in welke sector de bestuurders actief zijn geweest voordat zij benoemd werden tot bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan.

Grafiek 3: Sector waarin bestuurder actief was voordat hij/zij werd benoemd tot bestuurder

In grafiek 3 kunt u zien dat veruit de meeste personen, voor hun benoeming tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan, in de publieke sector hebben gewerkt. Van de mensen die in de publieke sector hebben gewerkt, zijn de meeste bestuurders actief geweest binnen een universiteit (77), gevolgd door een organisatie op afstand (45). Ook zijn er bestuurders actief geweest binnen een ministerie (23) of een lagere overheid (20).

Nu er een globaal beeld is geschetst van de 306 onderzochte bestuurders van zelfstandige bestuursorganen is het tijd om dieper in te gaan op het partijlidmaatschap van de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen.

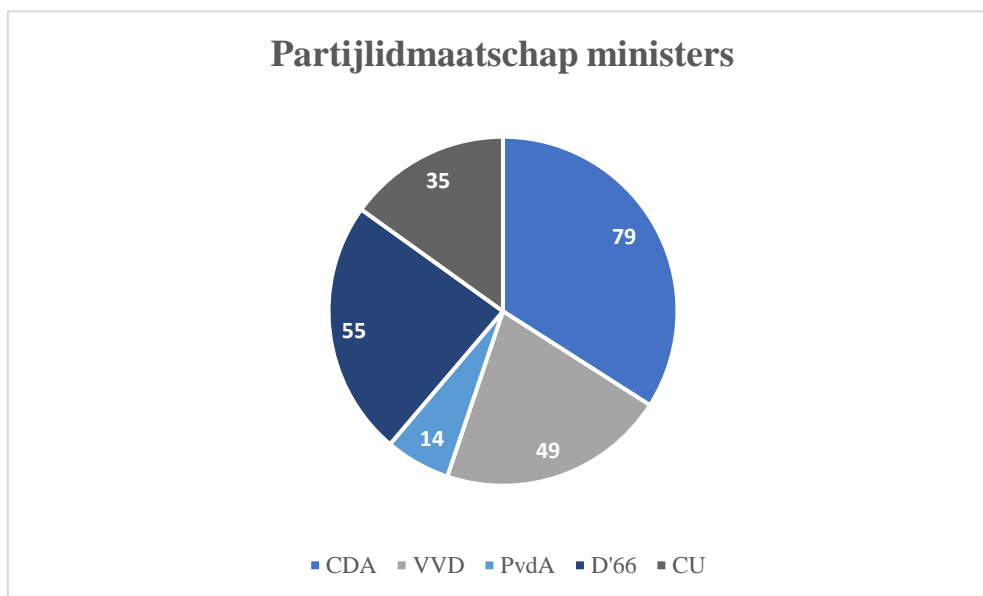

Grafiek 4: Partijlidmaatschap bestuurders van zelfstandige bestuursorganen

Van de 306 onderzochte bestuurders zijn er 223 geen lid van een politieke partij. Van 29 bestuurders was het onvindbaar of zij lid zijn van een politieke partij. Over 16 bestuurders was helemaal geen informatie beschikbaar, zij zijn niet opgenomen in bovenstaande grafiek. Dit betekent dat 38 bestuurders lid zijn van een politieke partij. Deze 38 bestuurders zijn opgenomen in grafiek 4. 11 bestuurders zijn lid van het CDA, 8 van de VVD, 6 van de PvdA, 7 van D'66, 2 van GroenLinks en 1 van de ChristenUnie. Ook is er nog een 'anders' categorie: hieronder vallen de bestuurders die lid zijn van een lokale politieke partij. In paragraaf 2 en 3 wordt er dieper ingegaan op de 38 bestuurders die lid zijn van een politieke partij.

De meeste bestuurders van zelfstandige bestuursorganen zijn benoemd door de minister van het ministerie waar het zelfstandig bestuursorgaan onder valt (189), of door de minister op voordracht van bijvoorbeeld het huidige bestuur (18). Een klein deel wordt benoemd door een belangengroep (24) of het kabinet (9). Deze gegevens zijn verkregen uit de wettelijke grondslag van de betreffende zelfstandige bestuursorganen.

Omdat vanuit de meeste bestuurders benoemd worden door een minister, of op voordracht door de minister, wordt hier dieper ingegaan op het partijlidmaatschap van deze ministers. Deze gegevens zijn nodig om H1 te kunnen toetsen en geven de lezer, wederom, een globaal beeld met betrekking tot het partijlidmaatschap van ministers die bestuurders van zelfstandige bestuursorganen hebben benoemd.

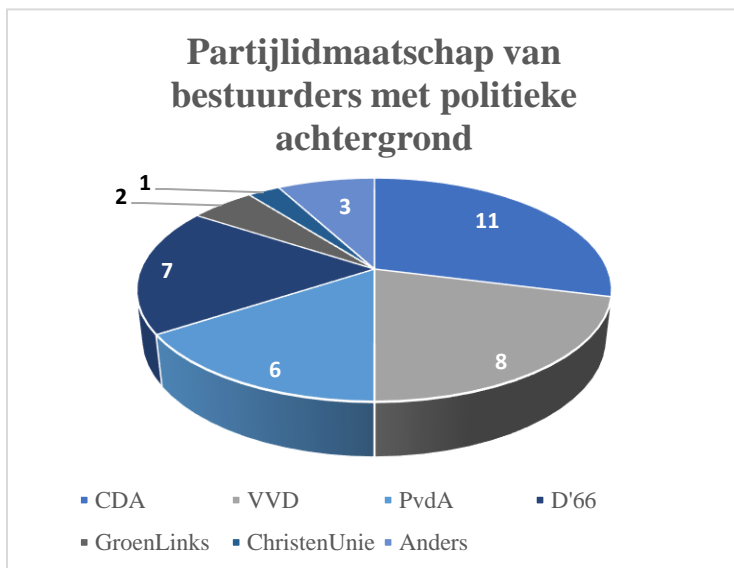

Grafiek 5: Partijlidmaatschap ministers die bestuurders hebben benoemd

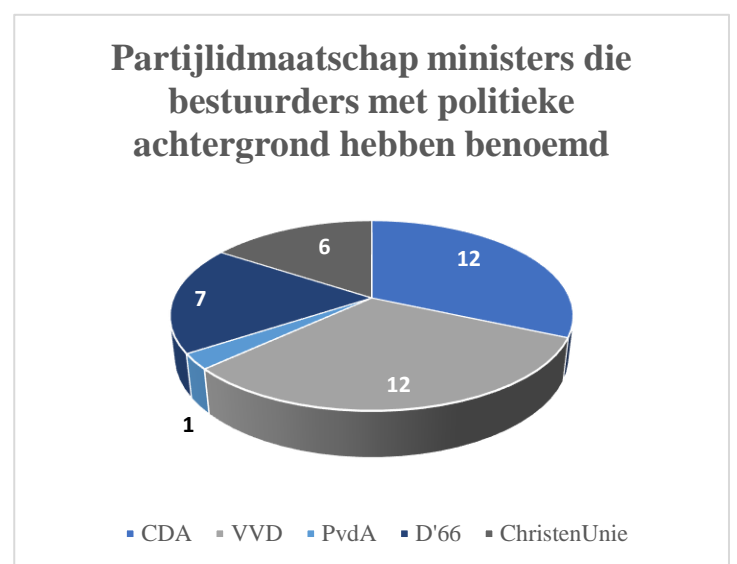
Zoals u in grafiek 5 kunt zien zijn de meeste ministers lid van het CDA (79), gevolgd door D'66 (55). Vervolgens komt partijlidmaatschap bij de VVD (49), ChristenUnie (35) en tot slot PvdA (14).

4.2 Toetsing H1

H1 gaat over de vraag of er sprake is van ideologische afstemming bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Ideologische afstemming houdt in dat ministers topambtenaren benoemen die lid zijn van dezelfde politieke partij om controle over het ministerie te krijgen (Ennser-Jedenastik, 2016b). In deze thesis wordt de vraag gesteld of er sprake is van ideologische afstemming bij de benoeming van bestuurders van bestuursorganen. De hypothese die hierbij hoort, is als volgt opgesteld: *H1: lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.* Om deze hypothese te kunnen toetsen wordt gebruik gemaakt van de volgende data uit de dataset: politieke partijlidmaatschap van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en politieke partijlidmaatschap van ministers die deze bestuurders benoemd hebben. Er is sprake van ideologische afstemming wanneer de bestuurder en de minister, die deze bestuurder heeft benoemd, lid zijn van dezelfde politieke partij. Om te achterhalen of dit het geval is, zullen alle 38 bestuurders, die lid zijn van een politieke partij, opgenomen worden in een tabel waarin hun partijlidmaatschap vergeleken wordt met het partijlidmaatschap van de ministers. Eerst volgen twee grafieken die het globale beeld versterken.

Grafiek 6: Partijlidmaatschap van bestuurders met een politieke achtergrond

Grafiek 7: Partijlidmaatschap van ministers die bestuurders met een politieke achtergrond hebben benoemd

Grafiek 6 en 7 schetsen een beeld van de verdeling van politieke lidmaatschappen tussen bestuurders en ministers. Om te onderzoeken of er sprake is van ideologische afstemming, is er in bijlage 2 een tabel opgenomen (tabel 3) waarin alle gegevens staan die helpen bij het

analyseren van H1. In tabel 3 is een overzicht opgenomen van de politieke partijlidmaatschappen van de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en de politieke partijlidmaatschappen van de ministers die deze bestuurders hebben benoemd. Niet elke benoeming wordt door de minister gedaan; er zijn bijvoorbeeld ook bestuurders die benoemd worden door belangengroepen. Deze categorie is ook opgenomen in de tabel onder ‘benoemd door autoriteit’. Alle gegevens die benodigd zijn om H1 te kunnen toetsen zijn opgenomen in tabel 3. H1 stelt het volgende: *lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan*. H1 is gebaseerd op een hypothese uit het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016b), waarin hij stelt dat ministers vaker topambtenaren benoemen die lid zijn van dezelfde partij. Deze stelling laat zien dat er sprake is van politisering bij de benoeming van topambtenaren. H1 stelt dat er ook sprake is van politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Deze hypothese lijkt alleen al ontkracht te worden door het gegeven dat, van de 306 benoemde bestuurders, er slechts 38 een politieke achtergrond hebben. Dit betekent dat bij ongeveer 12% van de benoemingen de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen een politieke achtergrond hebben. Dit zijn te weinig mogelijke politieke benoemingen om vast te kunnen stellen dat er daadwerkelijk sprake is van ideologische afstemming.

Om volledig uit te kunnen sluiten dat er sprake is van ideologische afstemming wordt er nog ingegaan op de benoemingen van de bestuurders met een politieke achtergrond. Van de 38 bestuurders met een politieke achtergrond, zijn er 6 bestuurders benoemd door een minister die lid is van dezelfde politieke partij. Deze benoemingen zijn grijs gemarkeerd in tabel 3. Hiervan zijn er 4 lid van het CDA en 2 van de VVD. Een voorbeeld van een benoeming welke een ideologische benoeming zou kunnen zijn is te vinden bij het College ter Beoordeling Geneesmiddelen. Hier werd Janneke Belo (lid van het CDA) in 2019 benoemd door een minister die ook lid is van het CDA, namelijk Hugo de Jonge, destijds minister van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Binnen de Waarderingskamer zijn er twee bestuurders die lid zijn van het CDA en waarbij de minister ook lid van het CDA is, dit geeft echter een vertekend beeld omdat de leden van de waarderingskamer benoemd worden door belangengroepen, niet door de minister. Uiteindelijk komt het er dus op neer dat er 4 bestuurders benoemd zijn door een minister die lid is van dezelfde partij als zichzelf.

Concluderend kan er gesteld worden dat er geen sprake is van ideologische afstemming. Van de 38 benoemde bestuurders met een politieke achtergrond zijn er 4 benoemingen waarbij

bestuurder en minister dezelfde politieke achtergrond hebben. Dit zijn er te weinig om een patroon te herkennen en te kunnen stellen dat er sprake is van ideologische afstemming (Ennser-Jedenastik, 2016b). Het gegeven dat er slechts 4 bestuurders benoemd zijn door een minister met dezelfde politieke achtergrond van de in totaal 306 onderzochte bestuurders, versterkt deze stelling. Op basis van de gegevens uit de dataset en tabel 3 kan dus gesteld worden dat H1 ontkracht wordt: *lid* zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft geen effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.

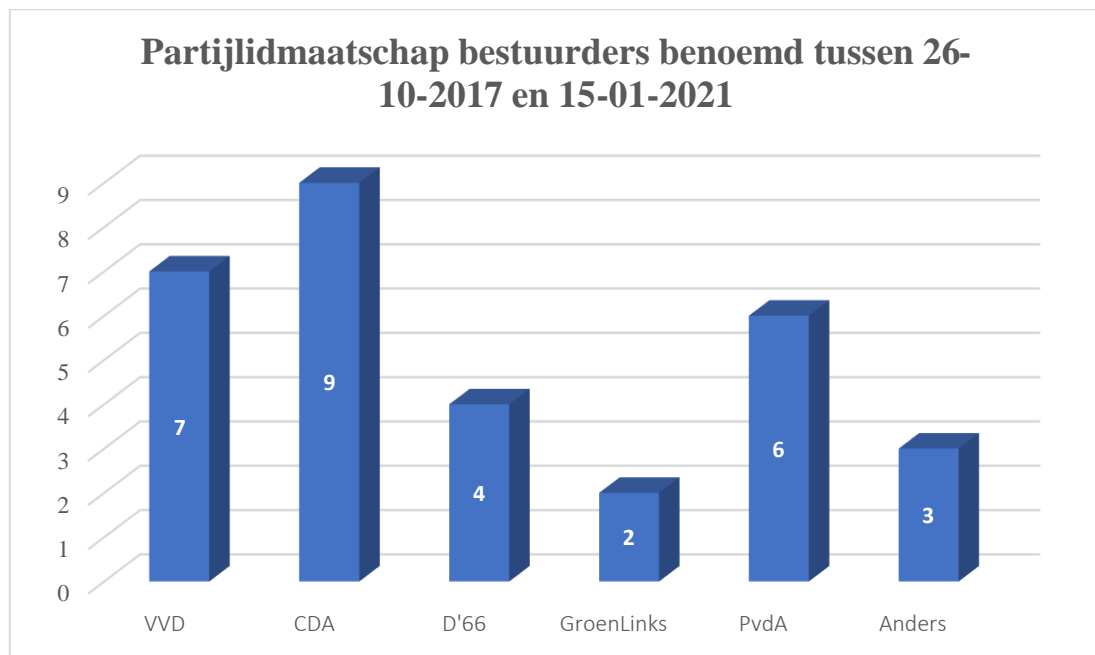
4.3 Toetsing H2

In de vorige paragraaf kon H1 getoetst worden met behulp van data verkregen uit de dataset. Bij de toetsing van H2 wordt ook gebruik gemaakt van data uit de dataset, maar er is ook een aanvullende deskresearch benodigd. H2 luidt als volgt: *lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan*. Hierbij bestaat de onafhankelijke variabele uit het aantal Kamerzetels van partijen in de Tweede Kamer in Kabinet Rutte 3, en dan in het bijzonder het aantal Kamerzetels van de partij waar de benoemde bestuurder van het zelfstandig bestuursorgaan lid van is. Zoals eerder genoemd, is in de dataset opgenomen tot welke partij de benoemde bestuurder hoort. Om te achterhalen hoeveel Kamerzetels deze partij in de Tweede Kamer in Rutte 3 had is een verdiepende deskresearch nodig. H2 is gebaseerd op het principe van evenredige vertegenwoordiging van Ennser-Jedenastik (2016b). Evenredige vertegenwoordiging houdt in dat politieke partijen in Nederland streven naar evenredige vertegenwoordiging bij de benoeming van belangrijke bestuurlijke en ambtelijke posities. Het aandeel topambtelijke posities van iedere politieke partij wordt hierbij verdeeld naar rato van diens electorale vertegenwoordiging. Kortom: politieke partijen hebben ‘recht’ op net zoveel topambtelijke posities als dat de omvang van hun electorale steun rechtvaardigt (Ennser-Jedenastik, 2016b).

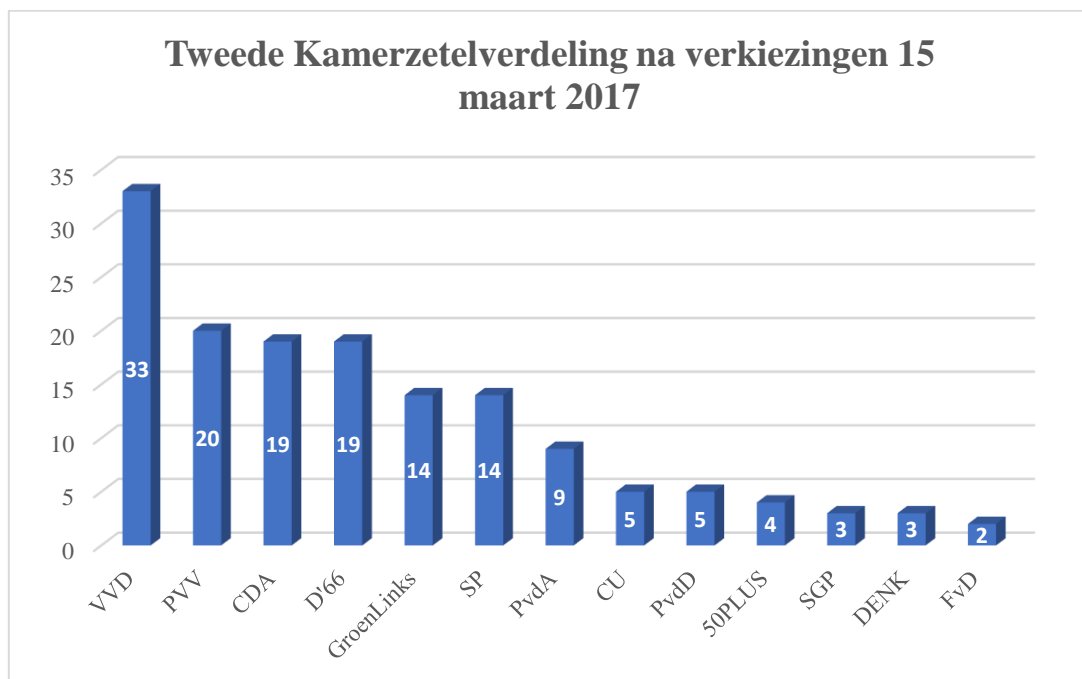
Om te onderzoeken of er sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen worden uit de dataset bestuurders geselecteerd die benoemd zijn in dezelfde periode als dat Kabinet Rutte 3 heeft geregeerd. Dit is van 26 oktober 2017 tot 15 januari 2021. Uit de dataset komt naar voren dat het hier om 31 bestuurders van zelfstandige bestuursorganen gaat. Vervolgens wordt, door middel van deskresearch, een overzicht gemaakt van de verdeling van Kamerzetels na de verkiezingen van 15 maart 2017. Deze data worden met elkaar vergeleken om te onderzoeken of het aantal

bestuurders van zelfstandige bestuursorganen overeenkomt met de omvang van de electorale steun van de partij waar de bestuurder lid van is.

De gegevens die uit de dataset en de verdiepende deskresearch naar voren komen worden weergegeven in grafiek 8 en 9. Om vervolgens H2 te kunnen toetsen, zullen deze gegevens met elkaar vergeleken worden in tabel 4.

Grafiek 8: Partijlidmaatschap van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen die benoemd zijn tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021

Grafiek 9: Tweede Kamerzetelverdeling na verkiezingen 15 maart 2017 (Kiesraad, 2017).

Partij	Tweede Kamerzetelverdeling na verkiezingen 15 maart 2017	Percentage van geheel (geheel = 150 zetels)	Partijlidmaatschap bestuurders benoemd tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021	Percentage van geheel (geheel = 31 bestuurders)
VVD	33	22%	7	22,6%
PVV	20	13,3%	0	0%
CDA	19	12,7%	9	29%
D'66	19	12,7%	4	12,9%
GroenLinks	14	9,3%	2	6,5%
SP	14	9,3%	0	0%
PvdA	9	6%	6	19,4%
CU	5	3,3%	0	0%
PvdD	5	3,3%	0	0%
50PLUS	4	2,7%	0	0%
SGP	3	2%	0	0%
DENK	3	2%	0	0%
FvD	2	1,3%	0	0%
Anders	/	/	3	9,7%

Tabel 4: Vergelijking Tweede Kamerzetelverdeling na verkiezingen 15 maart 2017 met partijlidmaatschap van bestuurders, met een politieke achtergrond, benoemd tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021

Om te kunnen toetsen of H2 aangenomen of verworpen moet worden, zijn de gegevens uit grafiek 8 en 9 gebundeld in tabel 4. Op deze manier staan de gegevens overzichtelijk naast elkaar, wat het makkelijker maakt om deze te vergelijken. Zoals eerder benoemd is er sprake van evenredige vertegenwoordiging wanneer het aandeel bestuurders van zelfstandige bestuursorganen van iedere politieke partij naar rato van diens electorale vertegenwoordiging is verdeeld (Ennser-Jedenastik, 2016b). Bijvoorbeeld: de VVD is de grootste partij en zou dus ook het grootste aandeel bestuurders van zelfstandige bestuursorganen moeten 'leveren'.

Wat opvalt aan tabel 4 is dat er slechts vijf partijen vertegenwoordigd zijn bij de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen, namelijk VVD, CDA, D'66, GroenLinks en PvdA. Dit betekent dat de PVV, op VVD na de grootste, helemaal niet is vertegenwoordigd bij de bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Er is dus geen sprake van evenredige vertegenwoordiging van de PVV. De vertegenwoordiging van de VVD in de Tweede Kamer en in besturen van zelfstandige bestuursorganen is nagenoeg gelijk met 22% en 22,6%. Dit betekent dat het erop lijkt dat er sprake is van evenredige vertegenwoordiging binnen de VVD. Het CDA is oververtegenwoordigd in de besturen van zelfstandige bestuursorganen met 29%. Wanneer dit vergeleken wordt met een vertegenwoordiging van 12,7% in de Tweede Kamer volgt de conclusie dat er wel sprake is van vertegenwoordiging van het CDA, maar niet van evenredige vertegenwoordiging. De vertegenwoordiging van het CDA in besturen van

zelfstandige bestuursorganen komt niet overeen met de electorale vertegenwoordiging en de verdeling van zetels van het CDA in de Tweede Kamer. Bij D'66 lijkt er weer sprake te zijn van evenredige vertegenwoordiging. De vertegenwoordiging van D'66 in de Tweede Kamer en in besturen van zelfstandige bestuursorganen is, net als bij de VVD, nagenoeg gelijk aan elkaar met 12,7% en 12,9%. GroenLinks is in de Tweede Kamer vertegenwoordigd met 9,3% van de zetels en in besturen van zelfstandige bestuursorganen met 6,5%. Deze percentages liggen niet zo dicht bij elkaar als de percentages van VVD en D'66, maar ook weer niet zo ver uit elkaar als de percentages van het CDA. Het lijkt erop dat er wel sprake is van evenredige vertegenwoordiging van GroenLinks, maar dat deze evenredige vertegenwoordiging minder aanwezig is dan de evenredige vertegenwoordiging van de VVD en D'66. De PvdA is vergelijkbaar met het CDA. De PvdA is namelijk met 6% van de zetels vertegenwoordigd in de Tweede Kamer, terwijl ze met 19,4% vertegenwoordigd is in besturen van zelfstandige bestuursorganen. Net als bij het CDA is er hier dus geen sprake van evenredige vertegenwoordiging: de vertegenwoordiging in de besturen van zelfstandige bestuursorganen is veel groter dan de electorale vertegenwoordiging in de Tweede Kamer. De overige partijen (SP, CU, PvdD, 50PLUS,SGP, DENK en FvD) zijn allen niet vertegenwoordigd bij bestuurders van zelfstandige bestuursorganen welke benoemd zijn tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021. Dit betekent dat er geen sprake is van evenredige vertegenwoordiging van deze partijen (Ennser-Jedenastik, 2016b).

Om te onderzoeken of er sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen zijn bestuurders, die benoemd zijn in dezelfde periode als dat Kabinet Rutte 3 heeft geregeerd, gekozen. Deze periode vond plaats van 26 oktober 2017 tot 15 januari 2021. Uit de dataset is naar voren gekomen dat het hier om 31 bestuurders van zelfstandige bestuursorganen gaat. Om vast te stellen of deze periode van invloed is op het aantal benoemingen en of er dus gesproken mag worden van evenredige vertegenwoordiging wordt er in tabel 5 een vergelijking gemaakt tussen de Tweede Kamerzetelverdeling na de verkiezingen van 15 maart 2017 en alle bestuurders van zelfstandige bestuursorganen met een politieke achtergrond. Bestuurders die benoemd zijn buiten de periode van 26 oktober 2017 en 15 januari 2021 worden in tabel 5 dus ook betrokken. Dit zijn er in totaal 38.

Partij	Tweede Kamerzetelverdeling na verkiezingen 15 maart 2017	Percentage van geheel (geheel = 150 zetels)	Partijlidmaatschap bestuurders benoemd tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021 en daarbuiten	Percentage van geheel (geheel = 38 bestuurders)
VVD	33	22%	8	21,1%
PVV	20	13,3%	0	0%
CDA	19	12,7%	11	28,9%
D'66	19	12,7%	7	18,4%
GroenLinks	14	9,3%	2	5,3%
SP	14	9,3%	0	0%
PvdA	9	6%	6	15,8%
CU	5	3,3%	1	2,6%
PvdD	5	3,3%	0	0%
50PLUS	4	2,7%	0	0%
SGP	3	2%	0	0%
DENK	3	2%	0	0%
FvD	2	1,3%	0	0%
Anders	/	/	3	7,9%

Tabel 5: Vergelijking Tweede Kamerzetelverdeling na verkiezingen 15 maart 2017 met partijlidmaatschap van bestuurders met een politieke achtergrond

Door naar het geheel te kijken en ook de bestuurders mee te nemen die benoemd zijn buiten de periode van 26 oktober 2017 tot 15 januari 2021, kan vastgesteld worden of de periode van benoeming van invloed is en of er dus sprake is van evenredige vertegenwoordiging. In de vorige paragrafen is besproken dat er sprake lijkt te zijn van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66. Wanneer de percentages van tabel 4 en tabel 5 met elkaar vergeleken worden, blijkt dat de percentages in tabel 4 dichter bij elkaar liggen dan de percentages in tabel 5. Dit kan erop wijzen dat er daadwerkelijk sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66: het partijlidmaatschap van bestuurders komt namelijk meer overeen met de Tweede Kamerzetelverdeling na de verkiezingen van 15 maart 2017 in het geval er alleen bestuurders mee worden genomen die benoemd zijn in de periode tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021. Uit tabel 5 komt, net als in tabel 4, naar voren dat er geen sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij het CDA en PvdA. Deze percentages liggen in beide tabellen te ver uit elkaar. Bij GroenLinks leek er in tabel 4 sprake te zijn van evenredige vertegenwoordiging, maar wel in mindere mate dan bij de VVD en D'66. Dit is in tabel 5 nog steeds het geval. De CU was in tabel 4 helemaal niet vertegenwoordigd, terwijl er in tabel 5 wel een bepaalde mate van evenredige vertegenwoordiging lijkt te zijn. Uit de vergelijking tussen tabel 4 en 5 blijkt

dat er sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66 en dat de periode van benoeming hierop van invloed is geweest. Bij GroenLinks en CU echter, waar in tabel 4 sprake is van een lichte mate van evenredige vertegenwoordiging bij GroenLinks en geen vertegenwoordiging van CU, blijkt uit tabel 5 dat beiden een sterkere mate van evenredige vertegenwoordiging krijgen wanneer er geen rekening wordt gehouden met de periode van benoeming van bestuurders. Hieruit blijkt dat er dus alleen sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66.

Samenvattend is er bij de VVD en D'66 sprake van evenredige vertegenwoordiging. Bij GroenLinks lijkt er ook sprake te zijn van evenredige vertegenwoordiging, maar wel minder dan bij de VVD en D'66. Uit de vergelijking met tabel 5 blijkt echter dat er geen sprake is van evenredige vertegenwoordiging. Bij het CDA en PvdA is er geen sprake van evenredige vertegenwoordiging, hierbij is de vertegenwoordiging in besturen van zelfstandige bestuursorganen veel groter dan de vertegenwoordiging in zetels in de Tweede Kamer. Bij de partijen PVV, SP, CU, PvdD, 50PLUS, SGP, DENK en FvD is er helemaal geen sprake van evenredige vertegenwoordiging, deze partijen zijn namelijk helemaal niet vertegenwoordigd in besturen van zelfstandige bestuursorganen in de periode tussen 26 oktober 2017 en 15 januari 2021. Terugkijkend op de vertegenwoordiging, van alle partijen die zetels hebben gekregen in de Tweede Kamer na de verkiezingen van 15 maart 2017, in de besturen van zelfstandige bestuursorganen kan er geconcludeerd worden dat H2 verworpen kan worden. H2 gaat over de vraag of er sprake is van evenredige vertegenwoordiging bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen en luidt als volgt: *lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.* Wanneer er alleen gekeken wordt naar de VVD en D'66 is er wél sprake van evenredige vertegenwoordiging, echter moet er gekeken worden naar alle partijen die vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer na de verkiezingen van maart 2017. Er is slechts sprake van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66. Bij alle andere partijen is er geen sprake van evenredige vertegenwoordiging. Dit maakt dat H2 verworpen wordt: *lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft geen tot een klein effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.* Het kleine effect komt tot stand door de evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66.

4.4 Conclusie toetsing hypothesen

In paragraaf 2 is geconcludeerd dat H1 verworpen wordt. Van de 38 benoemde bestuurders met een politieke achtergrond waren er 4 benoemingen waarbij bestuurder en minister dezelfde politieke achtergrond hebben. Dit zijn er te weinig om een patroon te herkennen en te kunnen stellen dat er sprake is van ideologische afstemming (Ennser-Jedenastik, 2016b). De conclusie van paragraaf 2 is dan ook de volgende: lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft geen effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan: er is geen sprake van ideologische afstemming.

In tabel 1 zijn de verschillende mogelijke politieke benoemingen benoemd. Er wordt hier onderscheid gemaakt tussen een bondgenoten-benoeming, waarbij een minister een bestuurder benoemt die lid is van dezelfde partij, en een sparringpartner-benoeming, waarbij een minister een bestuurder benoemt die lid is van een andere partij. Bij een sparringpartner-benoeming kan er nog steeds sprake zijn van een politieke benoeming: de minister kan er namelijk voor kiezen een persoon met een politieke achtergrond te benoemen omdat de minister een lidmaatschap van een politieke partij belangrijk vindt. De bondgenoten-benoeming is in totaal 4 keer voorgekomen. De sparringpartner-benoeming is in totaal 29 keer voorgekomen. Hierbij zijn de politieke benoemingen die gedaan zijn door een belangengroep niet meegeteld. Er is geen sprake geweest van een ‘waakhond-benoeming’, waarbij een partijloze minister een bestuurder benoemt die wel lid is van een politieke partij.

De conclusie van paragraaf 2 is dat H1 wordt verworpen: er is geen sprake van ideologische afstemming en lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft geen effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan. Het komt vaker voor dat een minister een sparringpartner benoemt (29 keer) dan dat de minister een bondgenoot benoemt (4 keer).

In paragraaf 3 is geconcludeerd dat ook H2 wordt verworpen. Er is sprake van evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D’66. Er is geen sprake van evenredige vertegenwoordiging bij Groenlinks, CDA en PvdA en er is überhaupt geen sprake van vertegenwoordiging bij de partijen PVV, SP, CU, PvdD, 50PLUS, SGP, DENK en FvD. Deze gegevens maken dat H2 wordt verworpen: er is geen sprake van evenredige vertegenwoordiging en lid zijn van een partij met een grote electorale steun heeft geen tot een klein effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.

4.5 Beantwoording hoofdvraag

Met de verwerping van H1 en H2 kan ook antwoord gegeven worden op de hoofdvraag van deze thesis. De hoofdvraag is: *‘In hoeverre speelt politieke achtergrond een rol bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen?’* en is gebaseerd op het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a), waarin geconcludeerd wordt dat individuen, die banden hebben met een politieke partij, meer kans hebben om benoemd te worden in het bestuur van een zelfstandig bestuursorgaan dan individuen zonder banden met een politieke partij (Ennser-Jedenastik, 2016a). In de vorige paragrafen is gesteld dat er geen sprake is van ideologische afstemming en dat lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, geen effect heeft op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan. Ook is er gesteld dat er geen sprake is van evenredige vertegenwoordiging en dat lid zijn van een partij met een grote electorale steun geen tot een klein effect heeft op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan. Met de verwerping van H1 en H2 kan gesteld worden dat politieke achtergrond geen rol speelt bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Er is namelijk geen sprake van ideologische afstemming en van evenredige vertegenwoordiging. Uit de dataset komt naar voren dat slechts 38 van de 306 benoemde bestuurders van zelfstandige bestuursorganen een politieke achtergrond hebben. Dit geringe aantal bestuurders met een politieke achtergrond, samen met het ontbreken van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging, laat zien dat de politieke achtergrond geen rol speelt bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen.

5. Conclusie

5.1 Samenvatting

De hypothesen en hoofdvraag van deze thesis zijn gebaseerd op de onderzoeken van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b). Ennser-Jedenastik (2016a) heeft onderzoek gedaan naar politisering binnen zelfstandige bestuursorganen. De conclusie van dit onderzoek is dat individuen, die banden hebben met een politieke partij, meer kans hebben om benoemd te worden in het bestuur van een zelfstandig bestuursorgaan dan individuen zonder banden met een politieke partij. De hoofdvraag van deze thesis is gebaseerd op de uitkomst van het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a) naar politisering binnen zelfstandige bestuursorganen: *In hoeverre speelt politieke achtergrond een rol bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen*. Deze hoofdvraag wordt beantwoord met behulp van twee hypothesen, welke gebaseerd zijn op het onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016b) naar politisering binnen de ambtenarij in Nederland en de mogelijke drijfveren die hierbij komen kijken. Uit dit onderzoek blijkt dat er bij de benoeming van (top)ambtenaren in Nederland sprake is van twee drijfveren: ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging. De conclusie van dit onderzoek is dat er wel degelijk sprake is van partijpolitieke benoemingen binnen het ambtelijke apparaat. Met deze kennis zijn er voor deze thesis twee hypothesen opgesteld, die helpen bij het beantwoorden van de hoofdvraag: *lid zijn van dezelfde partij als de minister die bestuurders van een zelfstandig bestuursorgaan benoemt, heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan* en *lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft een positief effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan*. Met behulp van gegevens uit de dataset en aanvullende deskresearch zijn deze twee hypothesen geanalyseerd.

H1 wordt verworpen omdat van de 38 bestuurders met een politieke achtergrond er slechts 4 benoemd zijn door een minister die lid is van dezelfde politieke partij. Het gegeven dat van de in totaal 306 benoemde bestuurders er slechts 38 een politieke achtergrond hebben, laat zien dat er te weinig politieke benoemingen zijn om vast te kunnen stellen of er sprake is van ideologische afstemming. Van de in totaal 306 benoemde bestuurders zijn er 4 bondgenoten-benoemingen (minister benoemt bestuurder die lid is van dezelfde partij) en 29 sparringpartner-benoemingen (minister benoemt bestuurder die lid is van een andere partij). Het lage aantal positieven leidt ertoe dat H1 verworpen wordt: lid zijn van dezelfde partij als die minister die bestuurders van zelfstandige bestuursorganen benoemt, heeft geen effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.

H2 wordt verworpen omdat er alleen bij de VVD en D'66 sprake is van evenredige vertegenwoordiging. Bij alle andere partijen (GroenLinks, CDA, PvdA, CU, PVV, SP, PvdD, 50PLUS, SGP, DENK en Fvd) is geen sprake van evenredige vertegenwoordiging en bij de meeste partijen is er überhaupt geen sprake van vertegenwoordiging. Wanneer er alleen gekeken wordt naar de VVD en D'66 is er wél sprake van evenredige vertegenwoordiging, echter moet er gekeken worden naar alle partijen die vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer na de verkiezingen van maart 2017. Dit maakt dat H2 verworpen wordt: lid zijn van een partij met grote electorale steun heeft geen tot een klein effect op de kans om benoemd te worden als bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan. Het kleine effect komt tot stand door de evenredige vertegenwoordiging bij de VVD en D'66.

Het verwerpen van H1 en H2 leidt ertoe dat gesteld wordt dat politieke achtergrond geen rol speelt bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Uit de dataset komt naar voren dat slechts 38 van de 306 benoemde bestuurders van zelfstandige bestuursorganen een politieke achtergrond hebben. Dit geringe aantal bestuurders met een politieke achtergrond, samen met het ontbreken van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging, laat zien dat de politieke achtergrond geen rol speelt bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen.

Eerder is in deze thesis ingegaan op de mogelijke soorten politieke benoemingen: de bondgenoot en sparringpartner. Uit H1 blijkt dat de minister vaker een sparringpartner (29 keer) benoemt dan een bondgenoot (4 keer). Deze aantallen zijn echter te verwaarlozen wanneer deze in verhouding worden gesteld met het aantal niet-politieke benoemingen dat gedaan is (268 keer). Uit deze thesis blijkt dus dat de minister niet voor een bondgenoten- of sparringpartner-benoeming gaat, maar voor een benoeming van een bestuurder die onafhankelijk van de politiek zijn/haar werk doet. Deze soort benoeming doet eer aan waar zelfstandige bestuursorganen voor staan: organen die over een grote mate van autonomie beschikken, onafhankelijk zijn van de politiek en een grote invloed hebben op de samenleving.

5.2 Theoretische reflectie

In deze paragraaf wordt ingegaan op de vraag wat de resultaten van het onderzoek in deze thesis betekenen voor de wetenschap. Bij de theoretische relevantie in de inleiding is al ingegaan op de vraag waarom deze thesis wetenschappelijk relevant is. Die vraag werd beantwoord met het gegeven dat er in Nederlandse context nog geen onderzoek is gedaan naar de invloed van politieke achtergrond op de benoeming van zelfstandige bestuursorganen. Ennser-Jedenastik (2016a) heeft dit onderzoek wel uitgevoerd in verschillende landen in Europa, maar deze

verschillen van Nederland omdat de autonome positie van zelfstandige bestuursorganen in Nederland bijzonder is in vergelijking met de andere landen die in het onderzoek behandeld zijn. De Nederlandse context is bijzonder omdat zelfstandige bestuursorganen veel kritiek krijgen wanneer het gaat om beeldvorming: ze zouden te autonoom kunnen handelen (Schillemans & van Thiel, 2009). Daarnaast beschikt Nederland, in vergelijking met de landen die in het onderzoek behandeld zijn, ook over een andere regeringsvorm.

Naast de hiervoor genoemde toevoeging aan de wetenschap, komt er uit deze thesis nog een belangrijke bevinding naar voren welke impact heeft op de bestaande literatuur. Uit de literatuurreview is gebleken dat politiseringsonderzoek, in algemene zin, zich vooral beperkt heeft tot overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren en minder op benoemingen bij overheidsorganisaties op afstand. De onderzoeken die in de literatuurreview genoemd worden focussen zich op verschillende landen, maar zijn allen gericht op de benoeming van topambtenaren binnen overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren. Geen van deze onderzoeken focust zich op de benoeming binnen overheidsorganisaties die op afstand van de politiek handelen, zoals het geval is bij zelfstandige bestuursorganen in Nederland. Het onderzoek dat in deze thesis is uitgevoerd draagt bij aan de uitbreiding van politiseringsonderzoek naar benoemingen binnen overheidsorganisaties die op afstand van de politiek handelen.

De hypothesen en hoofdvraag van deze thesis zijn gebaseerd op onderzoek van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b), waarin geconcludeerd wordt dat individuen met een politieke achtergrond meer kans hebben om benoemd te worden tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan dan individuen zonder politieke achtergrond (Ennser-Jedenastik, 2016a). Ook wordt er geconcludeerd dat er, bij de benoeming van topambtenaren in Nederland, sprake is van ideologische afstemming en evenredige vertegenwoordiging (Ennser-Jedenastik, 2016b). De uitkomsten die in deze thesis naar voren komen, komen niet overeen met de uitkomsten van de onderzoeken van Ennser-Jedenastik (2016a; 2016b), waar de hoofdvraag en hypothesen wel op gebaseerd zijn. Dit betekent dat het onderzoek in deze thesis een toevoeging aan de bestaande literatuur over benoemingen van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen doet: namelijk dat er in Nederland geen sprake van lijkt te zijn dat de politieke achtergrond van een individu invloed heeft op de kans om benoemd te worden tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan.

5.3 Generaliseerbaarheid

Ieder onderzoek heeft te maken met beperkingen, zo ook dit onderzoek. Wat goed is om in deze paragraaf te benoemen, is het verzamelen van data via een dataset. Omdat er in totaal 306 bestuurders opgenomen zijn in deze dataset moest er heel veel data verzameld worden. Deze dataverzameling is uitgevoerd door 7 verschillende studenten, welke allen onderdeel zijn van de capstone ‘benoemingen bij ZBO’s’ en welke dus ook allen de data uit deze dataset zullen gebruiken voor hun eigen onderzoek. Omdat er door verschillende personen veel data is verzameld, is er een mogelijkheid dat er fouten in de dataset zitten. Sommige data uit de dataset is ook gebaseerd op eigen interpretatie, bijvoorbeeld de vraag of de professionele en academische achtergrond van een bestuurder overeenkomt met de doelstellingen van het zelfstandig bestuursorgaan. Een beperking van dit onderzoek is dus dat er, door de manier van data verzamelen, fouten in de dataset kunnen zitten. Dit kan gevolgen hebben voor de resultaten van het onderzoek. De data die gebruikt wordt voor deze thesis is echter niet van eigen interpretatie afhankelijk, het gaat hierbij namelijk om de vraag of de bestuurder lid is van een politieke partij. Natuurlijk is het wel mogelijk dat er een foutje gemaakt wordt bij het opzoeken van deze gegevens en dit is ook niet geheel uit te sluiten.

Een andere mogelijke beperking kan gevonden worden in de analyse. In de analysebenadering is aangegeven dat ervoor gekozen is geen gebruik te maken van een statistische toets bij de analyse van H1 en H2. De reden hiervoor is het kleine aantal politieke benoemingen, waardoor er maar een klein aantal positieven uit de dataset naar voren komt. Het is lastig om met dit klein aantal positieven een statistische toets uit te voeren. Hierin zit een beperking van dit onderzoek: een statistische toets kan veel zeggen over de gebruikte data en resultaten. In dit onderzoek is ervoor gekozen om, vanwege het kleine aantal positieven, de resultaten te interpreteren en hier vervolgens uitspraken over te formuleren. Het zou echter sterker zijn om een combinatie van een statistische toets met interpretatie toe te passen op dit onderzoek. Een statistische toets kan de interpretatie van resultaten namelijk onderbouwen of ontkrachten.

Het onderzoek in deze thesis betreft politiseringsonderzoek bij overheidsorganisaties op afstand. De overheidsorganisatie waar in deze thesis op gefocust is, is het Nederlandse zelfstandig bestuursorgaan. Het is belangrijk om te bespreken in hoeverre de uitkomsten van dit onderzoek te generaliseren zijn naar overheidsorganisaties op afstand in andere landen. Uit de literatuurreview is al gebleken dat er in andere landen ook vooral gefocust wordt op politiseringsonderzoek binnen overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren. Uit onderzoeken in Duitsland (Ebinger et al., 2019) en Denemarken (Christensen et al., 2014) is

gebleken dat er geen sprake is van politisering bij de benoeming van topambtenaren. Ennser-Jedenastik (2016b) stelt dat er binnen de Nederlandse overheidsorganisaties die dicht onder de politiek opereren wél sprake is van politisering. In deze thesis is er echter ingegaan op overheidsorganisaties op afstand, waarover Ennser-Jedenastik (2016a) uitspraken heeft gedaan in zijn onderzoek. Hij stelt namelijk dat er sprake is van politisering bij de benoeming van bestuurders van overheidsorganisaties op afstand. Dit onderzoek is uitgevoerd in 16 West-Europese landen en de conclusie is dus generaliseerbaar. Ieder land heeft echter te maken met verschillende bestuurskundige en culturele contexten, wat het lastig maakt om een generaliseerbare uitspraak te doen die van toepassing is op meerdere landen. Deze thesis heeft zich gericht op een organisatie op afstand in Nederland, namelijk het zelfstandig bestuursorgaan. Door te focussen op één land en één bepaalde organisatie op afstand, kan er rekening worden gehouden met de bestuurskundige en culturele contexten die gelden in het land. Het onderzoek in deze thesis is dus generaliseerbaar in internationaal vergelijkend perspectief in de manier waarop onderzoek is gedaan: focussen op één land en daarmee rekening houden met de bestuurskundige en culturele contexten die er gelden. Dit leidt tot betrouwbare uitspraken.

5.4 Vervolgonderzoek

Op basis van het proces en de resultaten van dit onderzoek kunnen er enkele aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan worden. In deze thesis zijn in totaal 63 zelfstandige bestuursorganen en de 306 bestuurders van deze zelfstandige bestuursorganen onderzocht. Dit is echter slechts een deel van het totaal aantal zelfstandige bestuursorganen. Hoeveel zelfstandige bestuursorganen er in totaal zijn is een lastige vraag omdat registratie in het zbo-register alleen niet genoeg is voor de erkenning van het zbo-schap. Daarnaast is er een Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, maar die sluit bij voorbaat al een groot aantal organen uit van de werking van de wet, waardoor ze niet aan de definitie ‘zelfstandig bestuursorgaan’ lijken te voldoen (van Thiel, z.d.). In het zbo-register zijn in totaal 156 zelfstandige bestuursorganen opgenomen, dit aantal illustreert dat er veel meer zelfstandige bestuursorganen zijn dan de 63 die in deze thesis onderzocht zijn. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek zou dan ook zijn om alle zelfstandige bestuursorganen in het onderzoek mee te nemen. Op deze manier kan er een compleet beeld geschetst worden van de bestuurders van alle bestaande zelfstandige bestuursorganen in Nederland. Dit levert ook meer data op, wat het wellicht mogelijk gaat maken om een statistische toets uit te voeren.

Een tweede aanbeveling zou zijn om, naast het uitvoeren van deskresearch, ook aanvullende interviews ter bevordering van de dataverzameling uit te voeren. Deze interviews zouden dan gehouden kunnen worden met bestuurders die een politieke achtergrond hebben en de ministers die deze bestuurders hebben benoemd. Bij dataverzameling door middel van deskresearch blijft de data tamelijk abstract, deze wordt geïnterpreteerd door de onderzoeker. Door aanvullende interviews uit te voeren kan de data minder abstract worden gemaakt. Er kunnen bijvoorbeeld vragen gesteld worden over waarom een minister een bepaalde bestuurder heeft benoemd. Het is hierbij wel belangrijk dat er niet gestuurd wordt op een politieke benoeming, dit wordt namelijk als onwenselijk gezien en zou tot politiek-correcte antwoorden kunnen leiden.

5.5 Aanbevelingen en relevantie voor de maatschappij

In de maatschappelijke relevantie werd al genoemd dat zelfstandige bestuursorganen onafhankelijk zijn van de politiek en een grote invloed hebben op de samenleving. Wanneer zou blijken dat de politiek wel invloed uitoefent op zelfstandige bestuursorganen door middel van benoemingen, komt deze onafhankelijkheid in het geding. Uit de resultaten en conclusie van deze thesis blijkt dat dit niet het geval is. Zou dit wel het geval zijn, dan zou er actie ondernomen moeten worden door onafhankelijke partijen die toezicht houden op de benoemingen van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. In de theoretische relevantie werd al genoemd dat nog niet eerder is onderzocht of de politieke achtergrond van een individu invloed heeft op de kans om benoemd te worden tot bestuurder van een zelfstandig bestuursorgaan. Uit dit onderzoek is gebleken dat dit niet het geval is, wat een relevante uitkomst is voor de maatschappij en bestuurspraktijk. Dit betekent namelijk dat ministers geen invloed proberen uit te oefenen op zelfstandige bestuursorganen door middel van politieke benoemingen en dat er dus geen sprake is van politisering bij de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. Een aanbeveling om de onafhankelijke en autonome positie van zelfstandige bestuursorganen te behouden, zou zijn om een tussenpersoon te benoemen, welke toeziet op de benoemingen door ministers van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen. De uitkomst van dit onderzoek garandeert natuurlijk niet dat er nooit bewust politieke benoemingen plaats hebben gevonden en plaats zullen gaan vinden. Een onafhankelijke tussenpersoon kan proberen dit te voorkomen door toezicht te houden op de benoeming van bestuurders van zelfstandige bestuursorganen.

Literatuurlijst

- Brand, C. (2015). *Gevallen op het Binnenhof. Afgetreden ministers en staatssecretarissen 1918-1966*. Boom Amsterdam.
- Broeksteeg, J. L. W. (2018). Een miljardenuitgave zonder parlementaire instemming. Over de regelgevende bevoegdheid van zelfstandige bestuursorganen.
- Christensen, J. G., Klemmensen, R., & Opstrup, N. (2014). Politicization and the Replacement of Top Civil Servants in Denmark. *Governance*, 27(2), 215-241.
- Ebinger, F., Veit, S., & Fromm, N. (2019). The partisan–professional dichotomy revisited: Politicization and decision-making of senior civil servants. *Public Administration*, 97(4), 861-876.
- Ennsner-Jedenastik, L. (2016a). The politicization of regulatory agencies: Between partisan influence and formal independence. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 26(3), 507-518.
- Ennsner-Jedenastik, L. (2016b). The party politicization of administrative elites in the Netherlands. *Acta Politica*, 51(4), 451-471.
- Kiesraad. (2017, 21 maart). *Officiële uitslag Tweede Kamerverkiezing 15 maart 2017*. Geraadpleegd op 25-11-2021 van <https://www.kiesraad.nl/actueel/nieuws/2017/03/20/officiële-uitslag-tweede-kamerverkiezing-15-maart-2017>
- Lewis, D. E., & Waterman, R. W. (2013). The Invisible Presidential Appointments: An Examination of Appointments to the Department of Labor, 2001-11. *Presidential Studies Quarterly*, 43(1), 35–57. <https://doi.org/10.1111/psq.12002>
- Meerkerk, I., & van Thiel, S. (2011). De verborgen eigenaar: De financieel economische sturingsrelaties tussen ministeries en zbos nader bekeken. *Bestuurswetenschappen*, 1.

Onderzoeksraad voor Veiligheid. (z.d.-a). *Onderzoeksraad voor Veiligheid*. Geraadpleegd op 08-10-2021, van <https://www.onderzoeksraad.nl/nl/page/12263/onderzoeksraad-voor-veiligheid>.

Onderzoeksraad voor Veiligheid. (z.d.-b). *ir. Jeroen Dijsselbloem*. Geraadpleegd op 08-10-2021, van <https://www.onderzoeksraad.nl/nl/page/382/ir.-jeroen-dijsselbloem>.

Peters, B. G., & Pierre, J. (2004). Politicization of the civil service: Concepts, causes, consequences. In *The politicization of the civil service in comparative perspective* (pp. 13-25). Routledge.

ProDemos. (z.d.). *Kiesstelsels in Europa*. Geraadpleegd op 02-11-2021 van <https://prodemos.nl/kennis-en-debat/publicaties/informatie-over-politiek/de-europese-unie/kiesstelsels-in-europa/>

Punch, K. (2000). *Developing effective research proposals*. Sage.

Schillemans, T., & van Thiel, S. (2009). Onbekend en onbemind: Beeldvorming over zelfstandige bestuursorganen. *Bestuurswetenschappen*, 63(6), 53.

't Hart, P. (2014). *Ambtelijk Vakmanschap 3.0: Zoektocht naar het handwerk van de overheidsmanager*.

Van Thiel, S. (2013). Managerialism and Politicisation in the Dutch Civil Service. In *Civil Servants and Politics* (pp. 90-107). Palgrave Macmillan, London.

Van Thiel, S. (2001). Kaderwet Zelfstandige Bestuursorganen; uniformiteit of verscheidenheid?.

Van Thiel, S. (z.d.). *De grote onbekende: het aantal zelfstandige bestuursorganen in Nederland*. Kennis Openbaar Bestuur. Geraadpleegd op 09-12-2021 van <https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/257100/de-grote-onbekende.pdf>

Zuur, A. F., & Ieno, E. N. (2016). *Beginner's guide to zero-inflated models with R*. United Kingdom: Highland Statistics Limited.

Appendix

Bijlage 1

Variabelen	Frequentie	Bron
Termstartdate	38	<ul style="list-style-type: none">– Wettelijke grondslagen via https://almanak.overheid.nl/Zelfstandige_bestuursorganen/– LinkedIn profiel betreffende bestuurder– Website van betreffende zelfstandig bestuursorgaan
Termenddate	23	<ul style="list-style-type: none">– Wettelijke grondslagen via https://almanak.overheid.nl/Zelfstandige_bestuursorganen/– LinkedIn profiel betreffende bestuurder– Website van betreffende zelfstandig bestuursorgaan
Partyboardmem	38	<ul style="list-style-type: none">– LinkedIn profiel betreffende bestuurder– Facebook profiel betreffende bestuurder
Political	38	<ul style="list-style-type: none">– LinkedIn profiel betreffende bestuurder– Website van betreffende zelfstandig bestuursorgaan
Appointauth	29	<ul style="list-style-type: none">– Wettelijke grondslagen via https://almanak.overheid.nl/Zelfstandige_bestuursorganen/
Partyminister	38	<ul style="list-style-type: none">– Kabinetten 1945-heden via https://www.parlement.com/id/vh8lnhrp1x03/kabinetten_1945_heden

Tabel 2: Overzicht verzameling data per variabele (N = 38)

In tabel 2 staat een overzicht met de variabelen die verzameld zijn in de dataset en vervolgens gebruikt zijn voor de analysering van H1 en H2. De eerste rij, onder variabelen, bestaat uit de codeertermen van de variabelen die gebruikt zijn in dit onderzoek. ‘Termstartdate’ staat voor de datum waarop de ambtstermijn van de bestuurders is begonnen. ‘Termenddate’ staat voor de datum van de formele beëindiging van de aanstelling, gerekend vanaf de datum waarop de benoeming formeel van kracht wordt. ‘Partyboardmem’ staat voor de partijlidmaatschap van het bestuurslid. ‘Political’ staat voor de politieke functie die het bestuurslid voorafgaand aan zijn/haar benoeming heeft bekleed. ‘Appointauth’ staat voor de autoriteit die de bestuurder heeft benoemd. Tot slot staat ‘Partyminister’ voor de naam van de partij van de minister op het moment dat de bestuurder werd benoemd.

Vervolgens wordt in de tweede rij, onder frequentie, aangegeven of de gegevens die bij de variabele horen gevonden konden worden. De totale populatie bestaat uit 38 bestuurders, bij het analyseren van H1 en H2 wordt namelijk gewerkt met de 38 bestuurders die lid zijn van een politieke partij en dus een politieke achtergrond hebben. Een frequentie van 38 achter een variabele betekent dus dat er voor de gehele onderzochte populatie gegevens gevonden zijn. Echter kon er niet voor alle bestuurders bij alle variabelen gegevens worden verzameld. Dit is terug te zien onder de frequentie.

Tot slot staat derde rij een opsomming van de bronnen van de verzamelde gegevens.

Bijlage 2

Naam bestuurder	Zelfstandig bestuursorgaan	Lidmaatschap politieke partij	Benoemd door autoriteit	Lidmaatschap minister
Nathalie van Berkel	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen	PvdA	Minister	D'66
Greet Prins	Kamer van Koophandel	CDA	Minister	VVD
Rodrique Engering	Kamer van Koophandel	Anders (lokale partij)	Minister	VVD
Alexander Pechtold	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen	D'66	Minister	VVD
Jan Willem van Dijk	Huurcommissie	CDA	Minister	D'66
Rudy Andeweg	Kiesraad	PvdA	Kabinet	D'66
Milo Schoenmaker	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers	VVD	Minister	CDA
Erik van Lith	Stichting Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel	CDA	Minister	ChristenUnie
Tjibbe Joustra	Koninklijke Bibliotheek	D66	Minister	PvdA
Frederieke Langleef	Koninklijke Bibliotheek	VVD	Minister	D'66
Kars Veling	Koninklijke Bibliotheek	ChristenUnie	Minister	VVD
Paul de Krom	Nederlandse organisatie voor toegepast- natuurwetenschappelijk onderzoek	VVD	Minister	CDA
Hestia Reukema-Gevers	Kiesraad	VVD	Kabinet	D'66
Jaap Bond	Stichting Bloembollenkeuringsdienst	CDA	Belangengroep	ChristenUnie
Janneke Belo	College ter Beoordeling van Geneesmiddelen	CDA	Minister	CDA
Theo Bekker	College voor Toetsen en Examens	Anders (Volt)	Minister	ChristenUnie
Adnan Tekin	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven	PvdA	Minister, op voordracht	D'66
Geke Faber	Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs	PvdA	Minister, op voordracht	ChristenUnie
Roeland Nieuweboer	Raad voor Accreditatie	VVD	Minister	VVD

Agnes van Ardenne – van der Hoeven	Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst voor de Tuinbouw	CDA	Minister	ChristenUnie
Otto Vos	Commissie Schadefonds Geweldsmisdrijven	VVD	Minister	VVD
Jacobine Geel	College voor de Rechten van de Mens	VVD	Minister	CDA
Jan-Peter Loof	College voor de Rechten van de Mens	CDA	Minister	CDA
Britta Böhler	College voor de Rechten van de Mens	GroenLinks	Minister	CDA
Geke Faber	Stichting Participatiefonds voor het Onderwijs	PvdA	Minister	D'66
Henri de Wijkerslooth de Weerdesteijn	Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek	VVD	Minister	CDA
Han Polman	Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Zaaizaad en Pootgoed van Landbouwgewassen	D'66	Minister, op voordracht	ChristenUnie
Jeroen Dijsselbloem	Onderzoeksraad voor Veiligheid	PvdA	Minister	VVD
Han Polman	Waarderingskamer	D'66	Belangengroep	CDA
Gerard Bruijniks	Waarderingskamer	Anders (lokale partij)	Belangengroep	CDA
Harry Scholten	Waarderingskamer	CDA	Belangengroep	CDA
Toine Poppelaar	Waarderingskamer	CDA	Belangengroep	CDA
Jolande Sap	Nederlandse Emmissieautoriteit	GroenLinks	Minister	VVD
Johan de Leeuw	Nederlandse Emmissieautoriteit	CDA	Minister	VVD
Fawzia Nasrullah	ZorgOnderzoek Nederland / Medische Wetenschappen	D'66	Minister	CDA
Gert van Dijk	Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting	D'66	Minister	VVD
Max Curfs	Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting	D'66	Minister	VVD
Ad Koppejan	College van toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten	CDA	Minister	VVD

Tabel 3: Een overzicht van de partijlidmaatschappen van bestuurders en de ministers die hen benoemd hebben